

GODNOŚĆ



# Przemoc wobec kobiet Badanie na poziomie Unii Europejskiej

## Wyniki badania w skrócie



**FRA**

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS



Niniejsze sprawozdanie traktuje o sprawach dotyczących przede wszystkim prawa do godności człowieka (art. 1), prawa człowieka do integralności (art. 3), zasady niedyskryminacji, również ze względu na płeć (art. 21), prawa do równości kobiet i mężczyzn (art. 23), prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu (art. 47), objętych tytułami I „Godność”, III „Równość” i VI „Wymiar sprawiedliwości” Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

**Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu  
znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej.**

Numer bezpłatnej infolinii (\*):  
00 800 6 7 8 9 10 11

(\* ) Informacje są udzielane nieodpłatnie, większość połączeń również jest bezpłatna (niektórzy operatorzy, hotele lub telefony publiczne mogą naliczać opłaty).

Zdjęcia (okładka i wewnątrz): © Shutterstock; iStockphoto

Więcej informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

FRA – Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej  
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wiedeń – Austria  
Tel: +43 158030-0 – faks: +43 158030-699  
Email: [info@fra.europa.eu](mailto:info@fra.europa.eu) – [fra.europa.eu](mailto:fra.europa.eu)

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2014

ISBN 978-92-9239-390-8  
doi:10.2811/61555

© Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2014  
Powielanie do celów niekomercyjnych jest dozwolone pod warunkiem podania źródła informacji.



# **Przemoc wobec kobiet Badanie na poziomie Unii Europejskiej**

## **Wyniki badania w skrócie**



# Przedmowa

Niniejsze sprawozdanie sporządzono na podstawie wywiadów z 42 tys. kobiet z 28 państw członkowskich Unii Europejskiej (UE). Pokazuje ono, że przemoc wobec kobiet, zwłaszcza przemoc ze względu na płeć doświadczana w przeważającej mierze przez kobiety, to poważne naruszenie praw człowieka, którego UE nie może lekceważyć.

Podczas badania zapytano kobiety o ich doświadczenia związane z przemocą fizyczną, seksualną i psychiczną, w tym o przypadki przemocy w rodzinie („przemoc domowa”), jak również o przypadki nękania („stalking”), molestowania seksualnego oraz o to, jaką rolę odgrywają nowe technologie w kwestii złego traktowania, którego doświadczają kobiety. Ponadto pytano je o doświadczenia związane z przemocą w wieku dziecięcym. Z udzielonych odpowiedzi wyłania się obraz złego traktowania doświadczanego na szeroką skalę przez wiele kobiet, które w większości przypadków nie zgłaszają tego odpowiednim instytucjom. Na przykład jedna na 10 kobiet doświadczyła przemocy seksualnej od czasu ukończenia 15. roku życia, natomiast jedna na 20 została zgwałcona. Ponad jedna na pięć kobiet doświadczyła przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony aktualnego lub byłego partnera, a ponad jedna na 10 kobiet przyznaje, że padła ofiarą przemocy seksualnej ze strony dorosłego przed ukończeniem 15. roku życia. Dla zobrazowania należy jednak zaznaczyć, że zaledwie 14% kobiet zgłosiło policji doświadczony przez nie najpoważniejszy przypadek przemocy w rodzinie, natomiast najpoważniejszy przypadek przemocy pozadomowej zdecydowało się zgłosić policji 13% kobiet.

Od kilku lat z różnych stron dobiegały apele o udostępnienie wyczerpujących danych na temat przemocy wobec kobiet – kierowały je poszczególne prezydencje Rady UE, organy monitorujące, takie jak Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), oraz Rada Europy. Oczywiście jest, że wraz z publikacją niniejszych wyników nadszedł czas, aby zająć się kwestią przemocy wobec kobiet, opierając się na dowodach dostarczonych przez badania przeprowadzone w 28 krajach. Przedstawione w niniejszym sprawozdaniu ustalenia stanowią również ogromne wsparcie dla państw członkowskich UE w ratyfikacji Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska), jak również dla UE w kontekście rozważenia możliwości przystąpienia do tej konwencji. Wyniki badania jeszcze bardziej uwydatniają konieczność wdrożenia istniejących środków UE na rzecz ofiar przestępstw, szczególnie dyrektywy UE dotyczącej ofiar. Mają one również podkreślić znaczenie prawodawstwa i polityki UE odnoszących się do przemocy wobec kobiet, jak na przykład znaczenie europejskiego nakazu ochrony oraz rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych, które dla swej skuteczności muszą być stosowane w praktyce.

Reakcji na poziomie instytucji UE i państw członkowskich na przemoc wobec kobiet muszą towarzyszyć działania mające na celu zwalczanie przemocy wobec kobiet podejmowane przez różne podmioty, w tym przez pracodawców, pracowników służby zdrowia i dostawców usług internetowych – wymieniając tylko kilka przykładów. Jest to szczególnie ważne, ponieważ wiele kobiet nie zgłasza właściwym organom swoich doświadczeń złego traktowania, ukrywając w ten sposób większość przypadków stosowanej wobec nich przemocy i tym samym uniemożliwiając podjęcie działań w stosunku do sprawców. W związku z tym należy dokładniej przeanalizować różne sposoby uwydatnienia kwestii przemocy wobec kobiet i jej zwalczania. Publikacja wyników badania i podjęcie działań następczych przez osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki może ośmielić kobiety będące ofiarami przemocy do przerwania dotychczasowego milczenia. Ma to szczególne znaczenie w przypadku krajów i niektórych grup, w których nie ma jeszcze powszechnego zwyczaju, by otwarcie wypowiadać się na temat osobistych doświadczeń związanych z przemocą, i w których organy władzy rzadko odbierają zgłoszenia przypadków przemocy, a przemoc wobec kobiet nie uwzględnia się w głównym nurcie polityki.

Podsumowując, w niniejszym sprawozdaniu przedstawiono wyniki najbardziej wszechstronnego z dotychczasowych badań na poziomie UE (i w skali świata), dotyczącego rozmaitych rodzajów przemocy doświadczanej przez kobiety. Mamy nadzieję, że ustalenia wynikające z niniejszego sprawozdania – analizowane z wykorzystaniem internetowego narzędzia do przeglądania danych – zostaną wzięte pod uwagę przez te kobiety i tych mężczyzn, które (którzy) mogą opowiedzieć się za zmianami oraz zapoczątkować działania ukierunkowane na rozwiązanie problemu przemocy wobec kobiet.

Uzyskanie przedstawionych w niniejszym sprawozdaniu wyników nie byłoby możliwe, gdyby nie kobiety, które poświęciły swój czas na udział w badaniu i opowiedzenie o bardzo osobistych i ciężkich doświadczeniach. Wiele z nich po raz pierwszy mówiło o złym traktowaniu, jakiego doświadczyły. FRA chciałaby im za to podziękować.

**Morten Kjaerum**  
Dyrektor

# Kody państw

Kod państwa	Państwo
AT	Austria
BE	Belgia
BG	Bułgaria
CY	Cypr
CZ	Czechy
DE	Niemcy
DK	Dania
EE	Estonia
EL	Grecja
ES	Hiszpania
FI	Finlandia
FR	Francja
HR	Chorwacja
HU	Węgry
IE	Irlandia
IT	Włochy
LT	Litwa
LU	Luksemburg
LV	Łotwa
MT	Malta
NL	Holandia
PL	Polska
PT	Portugalia
RO	Rumunia
SE	Szwecja
SI	Słowenia
SK	Słowacja
UK	Wielka Brytania



# Spis treści

PRZEDMOWA .....	3
SKĄD POTRZEBA PRZEPROWADZENIA BADANIA? .....	7
<b>1 OPINIE FRA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWOWYCH USTALEŃ .....</b>	<b>9</b>
1.1. Ogólna skala i charakter przemocy wobec kobiet, w tym przemocy w rodzinie .....	9
1.2. Skutki fizycznej i seksualnej przemocy wobec kobiet, w tym przemocy w rodzinie .....	11
1.3. Przemoc psychiczna wobec kobiet ze strony partnera .....	12
1.4. Doświadczenie nękania (stalking) .....	12
1.5. Doświadczenia związane z molestowaniem seksualnym .....	13
1.6. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie .....	13
1.7. Obawa przed wiktyimizacją i jej skutki .....	14
1.8. Stosunek do przemocy wobec kobiet i świadomość tej przemocy .....	15
<b>2 NA CO WSKAZUJĄ WYNIKI? .....</b>	<b>17</b>
2.1. Przemoc fizyczna i seksualna .....	17
2.2. Konsekwencje przemocy .....	23
2.3. Przemoc psychiczna ze strony partnera .....	25
2.4. Nękanie (stalking) .....	28
2.5. Molestowanie seksualne .....	30
2.6. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie .....	32
2.7. Obawa przed wiktyimizacją i jej skutki .....	36
2.8. Postawy i świadomość .....	36
<b>ROZWIĄZANIA NA PRZYSZŁOŚĆ .....</b>	<b>41</b>
<b>BADANIE W PIGUŁCE .....</b>	<b>43</b>





# Skąd potrzeba przeprowadzenia badania?

## Zwrócenie uwagi na przemoc wobec kobiet jako naruszenie praw podstawowych w UE

Przemoc wobec kobiet, obejmująca przestępstwa wpływające w przeważającej mierze na kobiety, takie jak napaść na tle seksualnym, gwałt i przemoc domowa, to naruszenie praw podstawowych kobiet, jeśli chodzi o ich godność, równość i dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Skutki przemocy dotyczą nie tylko kobiet będących ofiarami, ale również ich rodzin, przyjaciół i całego społeczeństwa. Skłaniają one do krytycznej analizy sposobu reagowania przez społeczeństwo i państwo na takie złe traktowanie.

Podmioty społeczeństwa obywatelskiego oraz organizacje międzyrządowe, w tym Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) i Rada Europy, starały się przez ostatnie dziesięciolecie zwrócić uwagę na zakres i charakter przemocy wobec kobiet. Proces ten wspierały inicjatywy podejmowane na poziomie poszczególnych państw członkowskich UE. Publikacja danych z badania FRA dowodzi, że przemoc wobec kobiet to poważne naruszenie praw podstawowych na szeroką skalę, którego doświadcza w codziennym życiu wiele kobiet w UE.

## Sprostanie zapotrzebowaniu na dane

Mimo poważnych skutków zjawiska przemocy wobec kobiet osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki oraz specjaliści z wielu państw członkowskich UE cały czas borykają się z brakiem rzetelnych danych, przedstawiających skalę oraz charakter problemu. Ponieważ większość kobiet nie zgłasza przypadków zastosowania wobec nich przemocy, a istniejące obecnie systemy, które często są postrzegane jako niezapewniające odpowiedniego wsparcia, nie zachęcają ich do podejmowania takich działań, oficjalne dane gromadzone przez wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych obejmują zaledwie niewielką część przypadków stosowania przemocy, tj. wyłącznie te, które zostały zgłoszone. W konsekwencji środki polityczne i praktyczne podejmowane w celu rozwiązania problemu przemocy wobec kobiet nie zawsze opracowuje się na podstawie kompletnych informacji. Choć część państw członkowskich UE i instytucji badawczych przeprowadziła badania ankietowe i innego rodzaju badania dotyczące przemocy wobec kobiet, przedmiotowy

obszar nadal cechuje niedobór wyczerpujących i porównywalnych danych z całej UE w stosunku do innych obszarów, takich jak zatrudnienie, w przypadku których wiele państw członkowskich gromadzi dane dotyczące płci.

Badanie FRA przeprowadzone w skali UE stanowi odpowiedź na zapotrzebowanie na dane dotyczące przemocy wobec kobiet zgłoszone przez Parlament Europejski i powtórzone przez Radę w Konkluzjach w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet w UE. FRA przeprowadziła 42 tys. indywidualnych rozmów z kobietami wybranymi za pomocą losowego doboru próby z 28 państw członkowskich UE. Wynikiem tych rozmów można przyrzeć się, konfrontując je z istniejącymi danymi oraz lukami w wiedzy na poziomie UE i państw członkowskich.

## Informacja i wsparcie dla procesu legislacyjnego i polityki

Do środków na szczeblu europejskim, które można zastosować w odniesieniu do przypadków przemocy wobec kobiet, zalicza się dyrektywę UE w sprawie ofiar przestępstw (2012/29/UE) oraz Konwencję Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska). W przyjętej w 2012 r. dyrektywie UE w sprawie ofiar przestępstw ustanowiono minimalne normy w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw w UE, odnosząc się w szczególności do ofiar przemocy ze względu na płeć, ofiar przemocy seksualnej oraz ofiar przemocy w bliskich związkach. Konwencja stambulska, która została przyjęta w 2011 r., stanowi pierwszy prawnie wiążący instrument regionalny odnoszący się w kompleksowy sposób do różnych form przemocy wobec kobiet, takich jak przemoc psychiczna, nękanie (stalking), przemoc fizyczna, przemoc seksualna i molestowanie seksualne. Konwencja wejdzie w życie po jej ratyfikowaniu w 10 państwach.

Niezależnie od tych obiecujących zmian prawnych wyniki badania dotyczącego przemocy wobec kobiet przeprowadzonego w skali UE przez FRA wskazują, że większość kobiet będących ofiarami przemocy nie zgłasza takich przypadków policji ani organizacjom wspierającym ofiary przestępstw. Jest to szczególny problem w tych państwach członkowskich UE, w których rozmowy na temat osobistych doświadczeń związanych z przemocą i ujawnianie takich doświadczeń nie

są jeszcze normą. W rezultacie większość kobiet nie nawiązuje kontaktu z organami wymiaru sprawiedliwości ani z innymi służbami, a w państwach członkowskich, w których przemoc wobec kobiet nie uwzględnia się jako obszaru polityki interwencyjnej, sytuacja jest jeszcze gorsza. Dlatego należy jednoznacznie stwierdzić, że w UE nie realizuje się obecnie potrzeb i praw kobiet w praktyce.

W związku z powyższym, aby zachęcić kobiety do zgłaszania przypadków przemocy, poprawić działania na rzecz kobiet będących ofiarami przemocy oraz zapewnić wystarczające środki na wsparcie na rzecz ofiar, należy koniecznie zweryfikować stosowanie przepisów prawa w praktyce. Dowody uzyskane w wyniku badania wskazują na wzory zgłaszania przypadków złego traktowania oraz przyczyny niezgłaszania takich przypadków przez kobiety, które można przeanalizować na tle sytuacji w poszczególnych państwach członkowskich.

## Opinie FRA – rozwiązania na przyszłość

Opierając się na szczegółowych wynikach badania, FRA opracowała szereg opinii, które wskazują na różne możliwości uwzględniania przemocy wobec kobiet

i sposoby reagowania na nią. Zalicza się do nich działania wychodzące poza wąskie ramy prawa karnego, począwszy od sektorów zatrudnienia i opieki zdrowotnej, a na wykorzystywaniu nowych technologii skończywszy, jak również inicjatywy mające na celu zwiększenie świadomości, które mogą ośmielać kobiety do zgłaszania przypadków przemocy.

Opinie sporządzono w odpowiedzi na wcześniejsze apele ONZ i Rady Europy, wzywające do podjęcia działań mających na celu zwalczanie przemocy wobec kobiet. Swoje opinie i propozycje możliwych rozwiązań na przyszłość FRA sformułowała, opierając się na dowodach zgromadzonych w bezpośrednich rozmowach z 42 tys. kobiet ze wszystkich 28 państw członkowskich UE.

Podsumowując, organizacje międzyrządowe i organizacje społeczeństwa obywatelskiego od lat domagały się rzetelnych i wyczerpujących danych dotyczących przemocy wobec kobiet na potrzeby formułowania polityki oraz wyznaczenia kierunków działań w celu wyeliminowania takich przypadków naruszania praw podstawowych. Publikacja wyników przeprowadzonego przez FRA badania na temat przemocy wobec kobiet umożliwia wykorzystanie tych danych w odniesieniu do 28 państw członkowskich UE.



# 1

## Opinie FRA wynikające z podstawowych ustaleń



Wyniki badania wskazują, że przemoc wobec kobiet to szeroko rozpowszechniony, lecz bardzo rzadko zgłaszany przypadek łamania praw człowieka w całej UE. Ustosunkowując się do tych ustaleń, FRA sformułowała poniższe opinie. Mają one zapewnić UE i krajowym decydom wsparcie we wdrożeniu wszechstronnych środków w odpowiedzi na przemoc wobec kobiet ze względu na płeć oraz w celu zapobiegania takiej przemocy, zwłaszcza w państwach członkowskich, w których niedostatecznie postrzega się i rozwiązuje problemy związane ze złym traktowaniem.

Poniżej przedstawiono streszczenie opinii; z ich dokładniejszą wersją można się zapoznać pod koniec każdego rozdziału podstawowej wersji raportu (w języku angielskim).

### 1.1. Ogólna skala i charakter przemocy wobec kobiet, w tym przemocy w rodzinie

#### Reagowanie na skalę i szczególny charakter fizycznej i seksualnej przemocy wobec kobiet

- Skala fizycznej i seksualnej przemocy doświadczanej w UE przez kobiety wymaga podjęcia nowych działań w obszarze polityki. W ciągu 12 miesięcy poprzedzających rozmowy prowadzone w ramach badania około 8% kobiet doświadczyło przemocy fizycznej lub seksualnej, natomiast jedna na trzy kobiety doświadczyła pewnej formy napaści fizycznej lub napaści na tle seksualnym od czasu ukończenia 15. roku życia.
- Szczególnie przemoc seksualna jest przestępstwem wszechobecnym, wymagającym podjęcia konkretnych działań ukierunkowanych na zmianę nastawienia do przemocy seksualnej wobec kobiet. Jedna na 10 kobiet doświadczyła pewnego rodzaju przemocy seksualnej od czasu ukończenia 15. roku życia, natomiast jedna na 20 została zgwałcona.
- Wśród kobiet biorących udział w badaniu, które utrzymują, iż doświadczyły przemocy seksualnej ze strony osoby niebędącej partnerem (po ukończeniu 15. roku życia), prawie jedna na 10 wskazuje, że najpoważniejsze zajście miało miejsce przy udziale więcej niż jednego sprawcy. Ofiarom przemocy seksualnej, która może obejmować czyny z udziałem więcej niż jednego sprawcy, trzeba zapewnić większe wsparcie specjalistyczne.
- Wyniki badania wskazują, że młode kobiety to grupa szczególnie podatna na wiktymizację. Konieczne jest więc podjęcie działań zapobiegawczych w stosunku do młodych kobiet i lepsze uświadomienie im spraw dotyczących przemocy wobec kobiet.
- Problem przemocy wobec kobiet można rozwiązać, traktując go jako problem społeczny budzący ogólny niepokój. Kampanie dotyczące przemocy wobec kobiet oraz reakcje na tę przemoc trzeba kierować zarówno do mężczyzn, jak i do kobiet. Mężczyźni należy w pozytywny sposób zaangażować w inicjatywy przeciwstawiające się sposobom, w jaki niektórzy mężczyźni stosują przemoc wobec kobiet.
- Konwencja stambulska Rady Europy oraz dyrektywa w sprawie ofiar przestępstw określają nowe normy dla reakcji na przemoc ze względu na płeć. Państwa członkowskie UE można zachęcić do ratyfikowania tej konwencji. Państwa członkowskie powinny

przynajmniej dokonać przeglądu swoich ustawodawstw, upewniając się, czy są one zgodne z przepisami konwencji i wymienionej dyrektywy.

### Reagowanie na skalę i szczególny charakter przemocy w rodzinie stosowanej wobec kobiet

- Skala przemocy w rodzinie wymaga nowej strategii politycznej na poziomie UE i państw członkowskich. Przemocy fizycznej i /lub seksualnej doświadczyło 22% kobiet będących w związkach z mężczyznami. Aby skutecznie reagować na przypadki złego traktowania w związkach, państwo musi traktować przemoc w rodzinie w kategoriach problemu społecznego, a nie prywatnych spraw partnerów.
- Około jednej trzeciej (31%) kobiet objętych badaniem, które przyznają, że zostały zgwałcone przez swoich partnerów, wyznaje, że została zgwałcona przez partnera sześć lub więcej razy. Gwałt małżeński to dla wielu kobiet rzeczywistość, a wiele z nich doświadczyło jej kilkakrotnie. Mężatki będące ofiarami gwałtu należałoby zatem traktować we wszystkich państwach członkowskich UE na równi z kobietami niezamężnymi.
- Dowody wskazują, że znaczna liczba kobiet jest narażona na złe traktowanie wskutek pozostawania w związkach nacechowanych przemocą. Kobiętom takim należy zaoferować ochronę. Należy obowiązkowo dokonać we właściwym czasie przeglądu europejskiego nakazu ochrony oraz rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych, uwzględniając ich wpływ na bezpieczeństwo kobiet.
- Wyniki badania FRA wskazują na związek między większą przemocą a nadużywaniem alkoholu przez partnera kobiety. Problem nadużywania alkoholu należy uwydatnić i potraktować jak czynnik przyczyniający się do stosowania przez mężczyzn przemocy wobec kobiet, z którymi pozostają w związkach. W krajowych środkach zapobiegania przemocy należy uwzględnić sprawę nadużywania alkoholu. Branża napojów alkoholowych powinna wspierać te środki, propagując odpowiedzialne spożycie alkoholu. Jednocześnie można rozważyć systematyczne gromadzenie przez policję danych dotyczących nadużywania alkoholu w powiązaniu z przypadkami przemocy w rodzinie.

- Należy przyjrzeć się cechom charakteru i zachowaniom sprawców, analizując ewentualne czynniki ryzyka, które przyczyniają się do przemocy w rodzinie. Badanie pokazuje na przykład wpływ sprawowania przez mężczyznę pewnego rodzaju kontroli w związkach, polegającej między innymi na ograniczaniu kobietom możliwości dysponowania pieniędzmi czy spotykania się z przyjaciółmi i rodziną. Pytając o cechy charakteru i zachowanie sprawców, specjaliści mogą nabrać podejrzeń wobec czynników, które mogą być sygnałem ostrzegawczym przed przemocą.
- Wiele kobiet będących ofiarami przemocy ze strony najbliższych doświadcza tej przemocy wielokrotnie, pozostając w związku. Państwa członkowskie UE należy zachęcić, by dokonały przeglądu swoich ustawodawstw pod kątem uwzględnienia w nich wpływu wtórnej wiktymizacji na życie wielu kobiet oraz z myślą o skutecznym rozwiązaniu tego problemu, traktując wtórną wiktymizację jak cechę szczególną przemocy w rodzinie.

### Konieczność poparcia polityki dowodami

- Dla wyznaczania kierunków polityki w celu zwalczania przemocy wobec kobiet i jej monitorowania zasadnicze znaczenie mają wyczerpujące dane dotyczące doświadczania przemocy przez kobiety.
- Kampanie informacyjne poświęcone przemocy wobec kobiet trzeba oprzeć na dokładnych danych, zapewniając dotarcie upowszechnianych informacji do właściwych odbiorców. Kampanie te mogą jednocześnie zachęcać do otwartych dyskusji na temat przemocy wobec kobiet. Dyskusje takie mogą w ostatecznym rozrachunku zaowocować licznymi zgłoszeniami przypadków przemocy do organów władzy i służb wsparcia dla ofiar.
- Zachodzi wyraźna potrzeba usprawnienia i harmonizacji procesu gromadzenia danych dotyczących przemocy wobec kobiet zarówno w państwach członkowskich UE, jak i na skalę całej Unii, co umożliwi skuteczniejsze wykorzystanie danych do rozwiązania problemu złego traktowania w całej UE. W ramach kompetencji UE należy dążyć do gromadzenia danych w podstawowych obszarach stosowania przemocy wobec kobiet, na przykład powierzając wiodącą rolę Eurostatowi i korzystając z dobrych praktyk, przyjętych w państwach członkowskich na potrzeby gromadzenia danych dotyczących przemocy wobec kobiet.



## 1.2. Skutki fizycznej i seksualnej przemocy wobec kobiet, w tym przemocy w rodzinie

### Rozwiązanie problemu niezgłaszania przypadków przemocy policji i innym służbom

- Skala zgłaszania policji i innym służbom przypadków przemocy wobec kobiet jest niewielka i trzeba ją zwiększyć. Ostatnio doświadczony poważny przypadek przemocy zgłosiła policji lub innym służbom jedna na trzy ofiary przemocy ze strony partnera i jedna na cztery ofiary przemocy pozadomowej. Wyższa liczba zgłoszonych przypadków wynika z faktu, że kobiety często doświadczają złego traktowania ze strony partnera wielokrotnie, zanim zdecydują się to zgłosić, natomiast przemoc pozadomowa to często przypadek jednorazowy.
- W szczególności należy się zająć sprawą braku satysfakcji ofiar z działania policji, stosując i monitorując w praktyce postanowienia konwencji stambulskiej odnoszące się do ofiar oraz przepisy dyrektywy w sprawie ofiar. Należy dokonać przeglądu różnych modeli interwencji policyjnej mającej na celu ochronę ofiar, sprawdzając, w jakim zakresie policja chroni ofiary i zaspokaja ich potrzeby w praktyce.

### Rola opieki zdrowotnej

- Pracownicy służby zdrowia mogą odegrać większą rolę w stwierdzaniu przypadków przemocy wobec kobiet i zapobieganiu im. Badanie wskazuje na przykład, że na przemoc podatne są kobiety ciężarne; spośród kobiet, które doświadczyły przemocy ze strony byłego partnera i były w ciąży w trakcie trwania tego związku, 42% doświadczyło przemocy ze strony tego partnera w okresie ciąży.
- Należy doprecyzować zasady poufności, umożliwiając pracownikom służby zdrowia zajmowanie się przypadkami złego traktowania i ich zgłaszanie. Przemawia za tym fakt, że według wyników badania 87% kobiet zgodziłoby się, aby lekarze rutynowo zadawali pytanie o przemoc pacjentkom z pewnymi urazami lub cechami charakterystycznymi. Wprowadzenie rutynowych pytań ze strony pracowników służby zdrowia dotyczących oznak przemocy

musi jednocześnie wiązać się ze stosowaniem właściwych środków kontrolnych w celu zapobiegnięcia możliwości złego traktowania przez samych pracowników służby zdrowia.

### Rola specjalistycznych służb wsparcia dla ofiar

- W porównaniu z liczbą kobiet, które zgłosiły się w związku z doświadczoną przemocą do służb opieki zdrowotnej, niewiele kobiet zgłosiło się w związku z najpoważniejszym przypadkiem przemocy fizycznej lub seksualnej do organizacji wspierających ofiary przestępstw lub do schronisk dla kobiet. Dla przykładu, podczas gdy jedna trzecia kobiet skontaktowała się z lekarzem, ośrodkiem zdrowia lub szpitalem wskutek najpoważniejszego przypadku przemocy seksualnej ze strony partnera, do schroniska dla kobiet zgłosiło się zaledwie 6% z nich, natomiast do organizacji wspierającej ofiary 4%. Wynik ten wskazuje na liczne czynniki, jakie należy uwzględnić, jeśli chodzi o zgłoszenia kobiet: świadomość istnienia takich służb, która może zależeć od miejsca zamieszkania kobiety na terytorium kraju oraz dostępności takich służb w jej okolicy; zasoby pozostające do dyspozycji organizacji i warunkujące możliwość świadczenia przez nią usług oraz najpilniejsze potrzeby kobiet, które mogą być nastawione na opiekę zdrowotną. Zgodnie z dyrektywą UE w sprawie ofiar oraz konwencją stambulską w całej UE zachodzi pilna potrzeba zwiększenia zasobów specjalistycznych służb wsparcia dla ofiar, mogących reagować na potrzeby kobiet będących ofiarami przemocy.
- Mniej więcej jedna na cztery ofiary napaści na tle seksualnym ze strony partnera lub osoby niebędącej partnerem nie skontaktowała się z policją czy inną organizacją wskutek najpoważniejszego zajścia z uwagi na poczucie wstydu i zażenowanie. Należy zdecydowanie przeciwdziałać reakcjom na wiktyimizację kobiet mogącym umacniać zwyczaj obwiniania ofiary. Specjalistyczne służby wsparcia muszą zatem zaspokajać potrzeby ofiar, które cierpią z powodu negatywnych odczuć w następstwie wiktyimizacji, mogących objawiać się poczuciem winy lub wstydu.
- Dane mają zasadnicze znaczenie dla oceny, czy różne służby zaspokajają potrzeby ofiar, jak również dla ustalenia obszarów działalności, w których można w najbardziej efektywny sposób wydać środki na pomoc ofiarom.



## Wspólna reakcja na przemoc wobec kobiet

- Skuteczność aktualnego prawodawstwa, inicjatyw politycznych oraz interwencji specjalistów można ocenić, analizując faktyczne dowody świadczące o gotowości kobiet do zgłaszania przypadków złego traktowania oraz o ich zadowoleniu z usług, które się dla nich świadczy. Z uwagi na dużą liczbę niezgłaszanych przypadków w wielu państwach członkowskich UE, skuteczne zaspokojenie potrzeb i zapewnienie praw przysługujących kobietom wymaga reakcji na przemoc ze strony różnych podmiotów.
- Dla zharmonizowanego i efektywnego procesu gromadzenia i wymiany danych dotyczących przypadków przemocy wobec kobiet zasadnicze znaczenie ma współpraca międzyinstytucjonalna.

## 1.3. Przemoc psychiczna wobec kobiet ze strony partnera

### Dostrzeżenie skali i szczególnego charakteru przemocy psychicznej ze strony partnera oraz reagowanie na taką przemoc

- Przemoc psychiczna ze strony partnera to zjawisko szeroko rozpowszechnione i wymagające uwagi ze względu na swe skutki. Badania wskazują na przykład, że przemocy psychicznej ze strony aktualnego lub byłego partnera doświadczyły dwie na pięć kobiet (43%). Dla przykładowego zobrazowania należy wspomnieć, że na podaną wartość złożył się odsetek kobiet, które są poniżane lub upokarzane przez partnerów na osobności (25%), kobiet, które doświadczyły ze strony swoich partnerów gróźb w celu zadania bólu psychicznego (14%), oraz kobiet, którym partnerzy zabronili wychodzić z domu, zabrali im kluczyki od samochodu lub je więzili (5%).
- 7% kobiet pozostających aktualnie w związkach doświadczyło co najmniej czterech różnych form przemocy psychicznej. Powielane i powtarzające się formy przemocy psychicznej trzeba uznać za ograniczające niezależność kobiet, co równa się utracie niezależności w życiu prywatnym i rodzinnym.
- Pracodawcy i związki zawodowe powinni rozważyć podjęcie działalności informacyjnej i wprowadzenie stosownych szkoleń dla odpowiednich pracowników, aby pomóc im w identyfikacji pracowników cierpiących z powodu kontroli psychicznej ze strony partnera oraz w reagowaniu na potrzeby takich pracowników.

- Policję i inne właściwe służby rządowe należy szkolić pod kątem rozpoznawania i rozumienia skutków psychicznego nękania ofiar.
- Kontrola i agresja ze strony sprawców może wymagać bezpośredniej interwencji policji w celu zapewnienia ofiarom ochrony i skierowania ich do służb wsparcia dla ofiar, bez czekania, aż ofiara samodzielnie poszuka pomocy. Jednocześnie zachodzi potrzeba zapewnienia środków mających na celu rozwiązanie problemu agresji po stronie sprawców, w tym stosowanej przez nich przemocy.
- Należy dokonać przeglądu ustawodawstwa na poziomie państw członkowskich UE w celu stwierdzenia, czy obejmuje ono różne formy i skutki powtarzającej się przemocy psychicznej dla ofiar, z którą według wyników badania często idzie w parze przemoc fizyczna lub wykorzystywanie seksualne w związkach.

## 1.4. Doświadczenie nękania (stalking)

### Poprawa reakcji na nękanie w zakresie prawa i w praktyce

- Wyniki badania wskazują, że jedna na pięć kobiet doświadczyła nękania po ukończeniu 15. roku życia, przy czym 5% tych kobiet doświadczyło takiego nękania w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Trzy na cztery przypadki nękania nigdy jednak nie zostały zgłoszone policji. Uwzględnienie nękania w prawie krajowym powinno ośmielać kobiety do zgłaszania takich przypadków. Jednocześnie należy dokonać przeglądu skuteczności przepisów prawa dotyczących nękania na poziomie państw członkowskich. Państwa członkowskie UE nieposiadające wszechstronnego prawodawstwa dotyczącego nękania należy zachęcić do wprowadzenia prawa, które zaspokajałoby potrzeby ofiar.
- Państwo powinno zapewnić ofiarom nękania odpowiednią ochronę, opierając się na formach ochrony opracowanych w odpowiedzi na przypadki przemocy domowej.
- Fakt, że jedna na 10 kobiet doświadczyła nękania przez byłego partnera, powinien stanowić dla służb wsparcia ostrzeżenie o realnym zagrożeniu nękaniami w następstwie związku, i zapobiec przeoczeniu przez nie takich wzorów zachowania.
- Jedna na pięć kobiet, które doświadczyły nękania, informuje, że trwało ono ponad dwa lata. Emocjonalne i psychologiczne konsekwencje nękania



mogą być tak samo długotrwałe i głęboko zakorzenione jak skutki przemocy fizycznej i seksualnej. Specjalistyczne służby wsparcia dla ofiar muszą być zatem dostępne również dla ofiar nękania, zapewniając im pomoc.

## Rola internetu i mediów społecznościowych

- 23% ofiar nękania podało w trakcie badania, że wskutek najpoważniejszego przypadku nękania zmuszone były zmienić adres poczty elektronicznej lub numer telefonu. W internecie oraz na platformach mediów społecznościowych należy podjąć działania mające na celu zapewnienie ofiarom nękania pomocy w zgłaszaniu takich przypadków oraz działania ukierunkowane na rozwiązanie problemu zachowań sprawców. Jednocześnie można zachęcać policję, by rutynowo uznawała przypadki nękania za pomocą internetu (cyberstalking), obejmując je dochodzeniem.

## 1.5. Doświadczenia związane z molestowaniem seksualnym

### Podnoszenie świadomości i zachęcanie do zgłaszania przypadków molestowania seksualnego

- Molestowanie seksualne to dla wielu kobiet w UE doświadczenie wszechobecne i nagminne. Na przykład jedna na pięć kobiet po ukończeniu 15. roku życia doświadczyła niechcianego dotykania, przytulania lub całowania, natomiast 6% wszystkich kobiet padło ofiarą tego rodzaju molestowania co najmniej sześć razy od czasu ukończenia 15. roku życia. 32% kobiet, które doświadczyły molestowania seksualnego po ukończeniu 15. roku życia, wskazało, że sprawcą był ich kolega, szef lub klient. Reagując na ten proceder, organizacje pracodawców i związki zawodowe powinny propagować wiedzę na temat molestowania seksualnego, zachęcając kobiety do zgłaszania takich zdarzeń.
- Według wyników badania, molestowania seksualnego kobiet dopuszczają się różni sprawcy i może ono przybierać formę z zastosowaniem nowych technologii. Jedna na 10 kobiet (11%) doświadczyła niestosownych zalotów na portalach społecznościowych lub otrzymywała e-maile albo SMS-y o jednoznacznie seksualnym charakterze. Takich form molestowania seksualnego w przeważającej mierze doświadczają kobiety młodsze. Państwa członkowskie UE muszą dokonać przeglądu aktualnego zakresu środków ustawodawczych i politycznych będących odpowiedzialnością na molestowanie seksualne oraz uwzględnić fakt, że może ono pojawiać się w różnych miejscach

i może odbywać się przy użyciu różnych środków łączności, takich jak internet czy telefon komórkowy. Policję można zachęcać, by rutynowo uznawała przypadki molestowania za pomocą internetu (cybermolestowanie), obejmując je dochodzeniem tak samo jak w przypadku nękania za pomocą internetu (cyberstalking).

### Podatność kobiet zajmujących wyższe stanowiska a podatność pozostałych kobiet

- Od 74% do 75% kobiet zajmujących stanowiska specjalistyczne lub kierownicze najwyższego szczebla doświadczyło w swoim życiu molestowania seksualnego, przy czym jedna na cztery takie kobiety padła ofiarą molestowania seksualnego w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Należy uznać fakt, że kobiety zajmujące stanowiska kierownicze i inne stanowiska w kierownictwie najwyższego szczebla są zagrożone molestowaniem seksualnym. Może to wynikać z różnych czynników, takich jak środowisko pracy i sytuacje zwiększające ryzyko złego traktowania, jak również większa czujność kobiet zajmujących stanowiska w kwestii tego, czym jest molestowanie seksualne. Pracodawcy i inne organizacje muszą dążyć do zwiększenia świadomości oraz podejmować praktyczne inicjatywy w celu stwierdzenia i rozwiązania problemu molestowania seksualnego, którego doświadczają kobiety wykonujące różne zawody i mające różne wykształcenie, zatrudnione w rozmaitych miejscach pracy.

### Zapewnienie dowodów w celu zwrócenia uwagi na molestowanie seksualne i zwalczanie tego zjawiska

- W danych administracyjnych oraz istniejących badaniach dotyczących pracy i wykształcenia należy uwzględnić ogólne i szczegółowe zagadnienia związane z molestowaniem seksualnym. Dane uzyskane z takich badań można wykorzystać na potrzeby świadomego kształtowania polityki oraz podejmowania działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemu tej formy złego traktowania.

## 1.6. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie

### Skala znęcania się nad dziećmi i niezgłaszanie takich przypadków

- Ponad jedna na 10 kobiet (12%) doświadczyła przed ukończeniem 15. roku życia pewnej formy wykorzystywania seksualnego lub innego tego typu zdarzenia ze strony osoby dorosłej. Do takich form złego traktowania należy zazwyczaj okazywanie narządów

płciowych przez osobę dorosłą (8%) lub dotykane narządów płciowych czy piersi dziecka (5%). Jeśli chodzi o przypadki ekstremalne, 1% kobiet utrzymuje, że w dzieciństwie były zmuszane do współżycia płciowego z osobą dorosłą.

- Około 27% kobiet doświadczyło w dzieciństwie (przed ukończeniem 15. roku życia) pewnej formy fizycznego znęcania się przez osobę dorosłą.
- UE musi ponownie skoncentrować się na tej rozposzechnionej i rzadko zgłaszanej formie złego traktowania, doświadczanej przez kobiety w dzieciństwie. Niniejsze dowody można wykorzystać, aby zająć się aktualnymi i dawnymi przypadkami złego traktowania dzieci.

### Cechy charakterystyczne złego traktowania

- W 97% przypadków przemocy seksualnej w dzieciństwie sprawcą był mężczyzna, natomiast jeśli chodzi o przemoc fizyczną, liczba przypadków przypisywanych mężczyznom zaledwie niewiele przekracza liczbę przypadków takiej przemocy ze strony kobiet.
- Szczegółowe dane na temat znęcania się nad dziećmi, w tym badania mogące obejmować przypadki niezgłoszone, potrzebne są do ustalenia i umocnienia dowodów potwierdzających cechy charakterystyczne złego traktowania, które to dowody można wykorzystać na potrzeby ukierunkowanych interwencji mających na celu zapobieganie złemu traktowaniu, ochronę ofiar oraz karanie sprawców.

### Reagowanie na złe traktowanie w dzieciństwie

- Wyniki badania pokazują, że 30% kobiet, które były ofiarami wykorzystywania seksualnego ze strony byłego lub obecnego partnera, doświadczało również przemocy seksualnej w dzieciństwie, podczas gdy w przypadku kobiet, które nie były ofiarami wykorzystywania seksualnego w swoim obecnym lub dawnym związku, odsetek ten wynosił 10%. Jednocześnie 73% matek, które były ofiarami przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony partnera wskazuje, że co najmniej jedno z ich dzieci dowiedziało się, że taka przemoc ma miejsce. Aby przerwać błędne koło złego traktowania, należy realizować programy ukierunkowane na dzieci i rodziny zagrożone przemocą.

- Zgodnie z konwencją stambulską państwa członkowskie UE należy zachęcić do przeglądu ich przepisów prawa w celu ponownego rozważenia uzasadnienia terminów zgłaszania przypadków złego traktowania w dzieciństwie, jeżeli takie terminy obowiązują.

- Dowody sporządzone na podstawie własnych doświadczeń dzieci ze złym traktowaniem mają zasadnicze znaczenie dla formułowania polityki i wyznaczania kierunków działań w celu zapobiegania złemu traktowaniu dzieci oraz zapewnienia im ochrony przed takim traktowaniem.

## 1.7. Obawa przed wiktyimizacją i jej skutki

### Obawa przed przemocą ze względu na płeć ogranicza kobietom swobodę poruszania się

- Wyniki badania wskazują, że połowa wszystkich kobiet przynajmniej czasami unika pewnych sytuacji lub miejsc z obawy przed napaścią fizyczną lub napaścią na tle seksualnym. Dla porównania – według dostępnych badań populacji ogólnej dotyczących przestępczości i wiktyimizacji mężczyźni wykazują niższy niż kobiety poziom obawy przed przestępstwem i obawy te nie wpływają tak na ich życie, jak ma to miejsce w przypadku kobiet. Obawę przed przestępstwem u kobiet – zwłaszcza obawę przed przemocą ze względu na płeć – trzeba uznać i reagować na nią na poziomie UE i państw członkowskich oraz na poziomie lokalnym, gdyż negatywnie wpływa ona na swobodę poruszania się kobiet na co dzień.

### Wyższy poziom lęku może wskazywać na złe traktowanie

- Wiele kobiet wykazujących wysoki poziom lęku przed napaścią zazwyczaj także doświadczyło w swoim życiu znacznej przemocy fizycznej lub seksualnej. Mając na uwadze, że wyższy poziom lęku może wynikać z doświadczeń związanych ze złym traktowaniem, pracowników służby zdrowia i innych stosownych specjalistów można w miarę potrzeb zachęcać, by zadawali pytania dotyczące obawy przed wiktyimizacją i gromadzili na ten temat informacje, dążąc do stwierdzenia ewentualnego złego traktowania.





## 1.8. Stosunek do przemocy wobec kobiet i świadomość tej przemocy

### Większe uświadomienie problemu przemocy wobec kobiet

- Kobiety postrzegają przemoc wobec kobiet w swoim kraju jako zjawisko powszechne lub rzadkie, zależnie od ich osobistych doświadczeń związanych z przemocą ze strony partnera lub mężczyzny niebędącego partnerem, znajomości innych kobiet będących ofiarami przemocy oraz wiedzy wyniesionej z kampanii poświęconych przemocy wobec kobiet. Opracowując strategię mające na celu zwiększenie wiedzy na temat przemocy wobec kobiet w różnych miejscach oraz wśród różnych grup kobiet, należy uwzględnić wzajemne powiązania między tymi czynnikami.
- Celowe kampanie na poziomie państw członkowskich UE mają zasadnicze znaczenie dla zwiększenia wśród kobiet (i mężczyzn) wiedzy na temat przemocy ze względu na płeć, zachęcenia do zgłaszania

przypadków przemocy oraz zapewnienia ochrony ofiarom i podejmowania działań mających na celu zapobieganie takiej przemocy.

### Zaspokojenie w praktyce oczekiwań co do zapewnienia odpowiednich służb

- Kobiety będące ofiarami przemocy rzadko zgłaszają to specjalistycznym służbom. Jeżeli kampanie mające na celu lepsze uświadomienie przemocy wobec kobiet i zachęcenie do zgłaszania przypadków przemocy mają odnieść sukces, należy zapewnić specjalistyczne służby i wyposażyć je w odpowiednie zasoby, z myślą o zaspokojeniu potrzeb ofiar.

### Zapewnienie, by kampanie prowadzono na podstawie istniejących dowodów, które potwierdzają przemoc wobec kobiet

- Z uwagi na brak danych na poziomie państw członkowskich UE w celu szerzenia wiedzy na temat przemocy wobec kobiet oraz podjęcia działań w obszarze takiej przemocy państwa członkowskie mogą korzystać z wyników badania FRA, które tej przemocy dotyczą.

## INTERPRETACJA WYNIKÓW

Między poszczególnymi państwami członkowskimi występują różnice dotyczące poziomu zgłaszania przypadków przemocy. Więcej szczegółów można znaleźć w internetowym narzędziu do przeglądania danych, towarzyszącym niniejszemu sprawozdaniu. Oto kilka możliwych przyczyn tych różnic.

### Świadomość występowania różnic między poszczególnymi państwami

Podobnie jak oficjalne dane wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych różnią się znacznie pomiędzy państwami, duże różnice istnieją także w poziomie przyznawania, w kontekście badań ofiar przestępstw, że zostało się ofiarą przestępstwa. Dotyczy to przestępstw w ogóle, w szczególności przypadków przemocy wobec kobiet, co stanowi wyjątkowo delikatny temat do rozmowy w ramach badania. Na uwzględnione w sprawozdaniu FRA różnice między poszczególnymi krajami dotyczące występowania przemocy należy spojrzeć w powiązaniu z wieloma czynnikami. Na przykład w oficjalnych danych na temat przemocy widać znaczne różnice między poszczególnymi krajami na ogólnych poziomach występowania zjawiska przemocy, w tym na poziomie przemocy wobec kobiet tam, gdzie takie dane są dostępne. Z jednej strony dane pochodzące z badań dotyczących przestępczości ogólnie, a także z badań poświęconych przemocy wobec kobiet, zawsze wskazują na różnice między państwami, jeśli chodzi o wskaźniki przemocy. Z drugiej strony badanie FRA wykazało mniejsze różnice między państwami członkowskimi UE, jeśli chodzi o wskaźniki przemocy domowej niż badanie dotyczące zdrowia kobiet i aktów przemocy domowej przeprowadzone przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) w 10 państwach (dane zebrane w latach 2000–2003). Jeśli porównać wyniki badania FRA dotyczące przypadków gwałtu z wynikami przeprowadzonego w Stanach Zjednoczonych (USA) krajowego badania dotyczącego przemocy w rodzinie i przemocy seksualnej obejmującego 50 stanów USA (dane zebrane w 2010 r.), to różnice między państwami członkowskimi są mniejsze niż między stanami w USA. Wyniki badania FRA pokrywają się też w znacznej mierze z istniejącymi wynikami krajowych badań dotyczących przemocy wobec kobiet w państwach członkowskich UE, w których takie badania przeprowadzono.

## Możliwe uzasadnienie różnic między poszczególnymi krajami

Chociaż zgodnie z innymi ustaleniami z badania w wynikach dotyczących wskaźników przemocy wobec kobiet można było się spodziewać wystąpienia różnic między poszczególnymi krajami, to trudno jest wyjaśnić i uogólnić różnice między 28 różnymi państwami. Oto pięć możliwych uzasadnień różnic odnotowanych między poszczególnymi krajami, jeśli chodzi o wskaźniki częstotliwości występowania przemocy wobec kobiet. Wymagają one dalszego zbadania i potwierdzenia, natomiast analizować je można w odniesieniu do innych ewentualnych uzasadnień na poziomie krajowym.

- 1) W kulturze poszczególnych państw rozmowy z innymi osobami o doświadczeniach związanych z przemocą wobec kobiet mogą być akceptowalne w mniejszym lub większym stopniu. Analizując wyniki badania, należy mieć na uwadze taką możliwość, że w społeczeństwach, w których przemoc w rodzinie uważa się w dużym stopniu za sprawę prywatną, jest mało prawdopodobne, że o przypadkach przemocy wobec kobiet będzie się rozmawiać z rodziną i przyjaciółmi lub że będą one zgłaszane policji. Taka powściągliwość może powodować zahamowania w rozmowie z ankieterkami.
- 2) Równouprawnienie płci może być przyczyną większej częstotliwości ujawniania przypadków przemocy wobec kobiet. Jest też bardziej prawdopodobne, że w społeczeństwach, w których panuje większe równouprawnienie, przypadki przemocy wobec kobiet będą traktowane i zwalczane bardziej otwarcie.
- 3) Narażenie kobiet na czynniki zagrożenia przemocą można analizować na poziomie państwa członkowskiego w kontekście czynników, które mogą zwiększać zagrożenie przemocą. Do czynników tych zalicza się wzorce zatrudnienia (praca poza domem) oraz socjalizację i wzorce stylu życia (chodzenie do klubów czy na randki).
- 4) Różnice między państwami, jeśli chodzi o ogólny poziom przestępstw z użyciem przemocy, należy analizować, uwzględniając ustalenia dotyczące przemocy wobec kobiet. Na przykład wyższy poziom urbanizacji w danym państwie członkowskim generalnie wiąże się z wyższymi wskaźnikami przestępczości.
- 5) Badanie ujawniło istnienie związku między nawykiem picia alkoholu przez sprawców a doświadczeniami kobiet związanymi z przemocą w rodzinie (przemocą domową). Różne wzorce picia alkoholu w państwach członkowskich mogą pomóc w wyjaśnieniu niektórych aspektów przemocy wobec kobiet, co z kolei należy analizować, uwzględniając wzorce gwałtownych zachowań poszczególnych sprawców, niekoniecznie ograniczające się tylko do przemocy wobec kobiet.

Te i pozostałe czynniki należy głębiej przeanalizować, badając wnioski na poziomie poszczególnych państw członkowskich.



# 2

## Na co wskazują wyniki?



W poniższej sekcji przedstawiono podstawowe ustalenia z badania, odzwierciedlające główne obszary, które uwzględniono w kwestionariuszu.

Ze szczegółowymi ustaleniami można zapoznać się w głównym sprawozdaniu na temat wyników badania (dostępne w języku angielskim) oraz za pomocą internetowego narzędzia przeglądania danych, które zapewnia użytkownikowi możliwość wyodrębnienia danych na różne sposoby.

### **Pytania o doświadczenia po ukończeniu 15. roku życia, przed ukończeniem 15. roku życia oraz w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania**

W badaniu wzięły udział kobiety w wieku 18-74 lata. Aby rozróżnić incydenty, które miały miejsce w dzieciństwie, oraz stosować ustaloną praktykę prowadzenia badań, w pytaniach przyjęto granicę 15. roku życia, prosząc kobiety, by przypomniały sobie zdarzenia, które miały miejsce przed osiągnięciem tego wieku i w okresie późniejszym.

W różnych badaniach stosuje się różny wiek graniczny na potrzeby konstruowania pytań. FRA przyjęła w swoim badaniu wiek graniczny 15 lat, czyli taki sam, jaki przyjęła Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w badaniu dotyczącym zdrowia kobiet i przemocy domowej.

W badaniu FRA proszono kobiety o wyodrębnienie zdarzeń, które miały miejsce po ukończeniu 15. roku życia (w określonym okresie życia) oraz zdarzeń z okresu 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania. Kierowana do kobiet prośba o zastanowienie się nad okresem ostatnich 12 miesięcy pomaga im wyodrębnić zdarzenia niedawne i możliwie odległe w czasie. Zapewnia to uzyskanie danych o bezpośrednim

znaczeniu strategicznym, jeśli chodzi o bieżącą praktykę, taką jak reakcje policji na zgłoszenia ofiar.

## 2.1. Przemoc fizyczna i seksualna

### ► **Przemoc fizyczna:**

Według danych szacunkowych, w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania, 13 mln kobiet doświadczyło w UE przemocy fizycznej. Jest to 7% kobiet w wieku 18-74 lata w UE <sup>1</sup>.

### ► **Przemoc seksualna:**

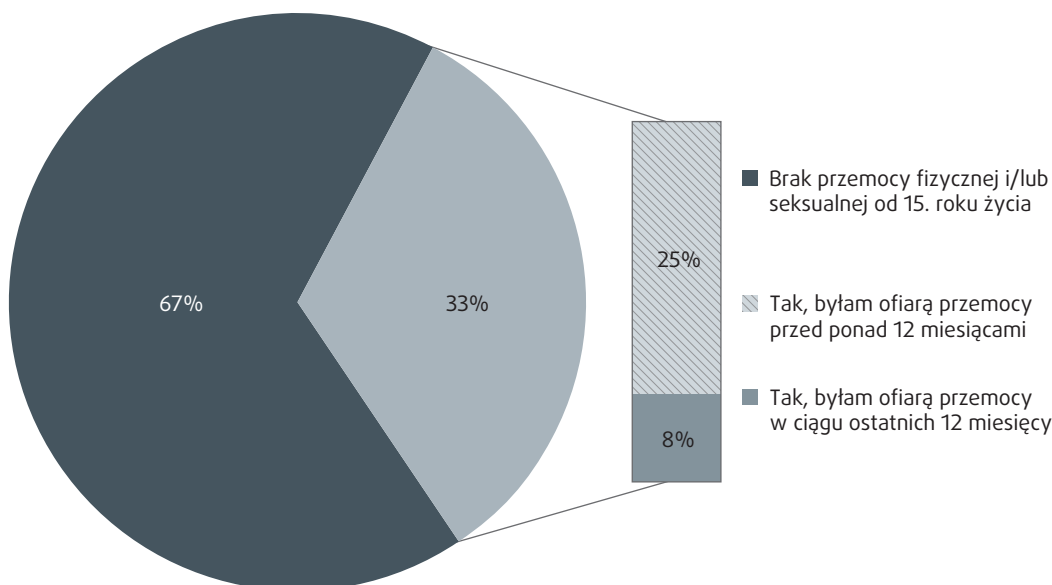
Według danych szacunkowych, w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania, 3,7 mln kobiet doświadczyło w UE przemocy seksualnej – jest to 2% kobiet w wieku 18-74 lata w UE.

### **Przemoc fizyczna i seksualna w ujęciu ogólnym**

- Jedna na trzy kobiety (33%) doświadczyła przemocy fizycznej lub seksualnej po ukończeniu 15. roku życia.
- Około 8% kobiet doświadczyło przemocy fizycznej lub seksualnej w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania (rysunek 1a).
- 22% kobiet posiadających partnera (aktualnego lub byłego) doświadczyło z jego strony przemocy fizycznej lub seksualnej po ukończeniu 15. roku życia (tabela 1).

<sup>1</sup> Według bazy danych on-line Eurostatu na dzień 1 stycznia w UE-28 żyło 186 590 848 kobiet w wieku 18-74 lata, zob.: [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search\\_database](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database) (data code demo\_pjan, dane wyodrębnione dnia 16 sierpnia 2013 r.).

Rysunek 1a: Kobiety, które doświadczały przemocy fizycznej lub seksualnej po ukończeniu 15. roku życia w okresie 12 miesięcy przed przeprowadzeniem rozmowy, UE-28 (%)



Uwaga: Na podstawie odpowiedzi udzielonych przez wszystkie respondentki (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

### Ramka 1: O co pytano w kwestionariuszu badania – przemoc fizyczna i przemoc seksualna

#### Przemoc fizyczna

Licząc od ukończenia 15. roku życia do teraz/w okresie ostatnich 12 miesięcy, jak często ktoś:

- popychał Panią lub odpychał?
- uderzał Panią otwartą dłonią?
- rzucał w Panią twardym przedmiotem?
- szarpał Panią lub ciągnął Panią za włosy?
- uderzał Panią pięścią lub twardym przedmiotem albo kopał?
- powodował u Pani oparzenia?
- próbował Panią dusić?
- kaleczył Panią, dźgał lub strzelał do Pani?
- uderzał o coś Pani głową?

#### Przemoc seksualna

Licząc od ukończenia 15. roku życia do teraz/w okresie ostatnich 12 miesięcy, jak często ktoś:

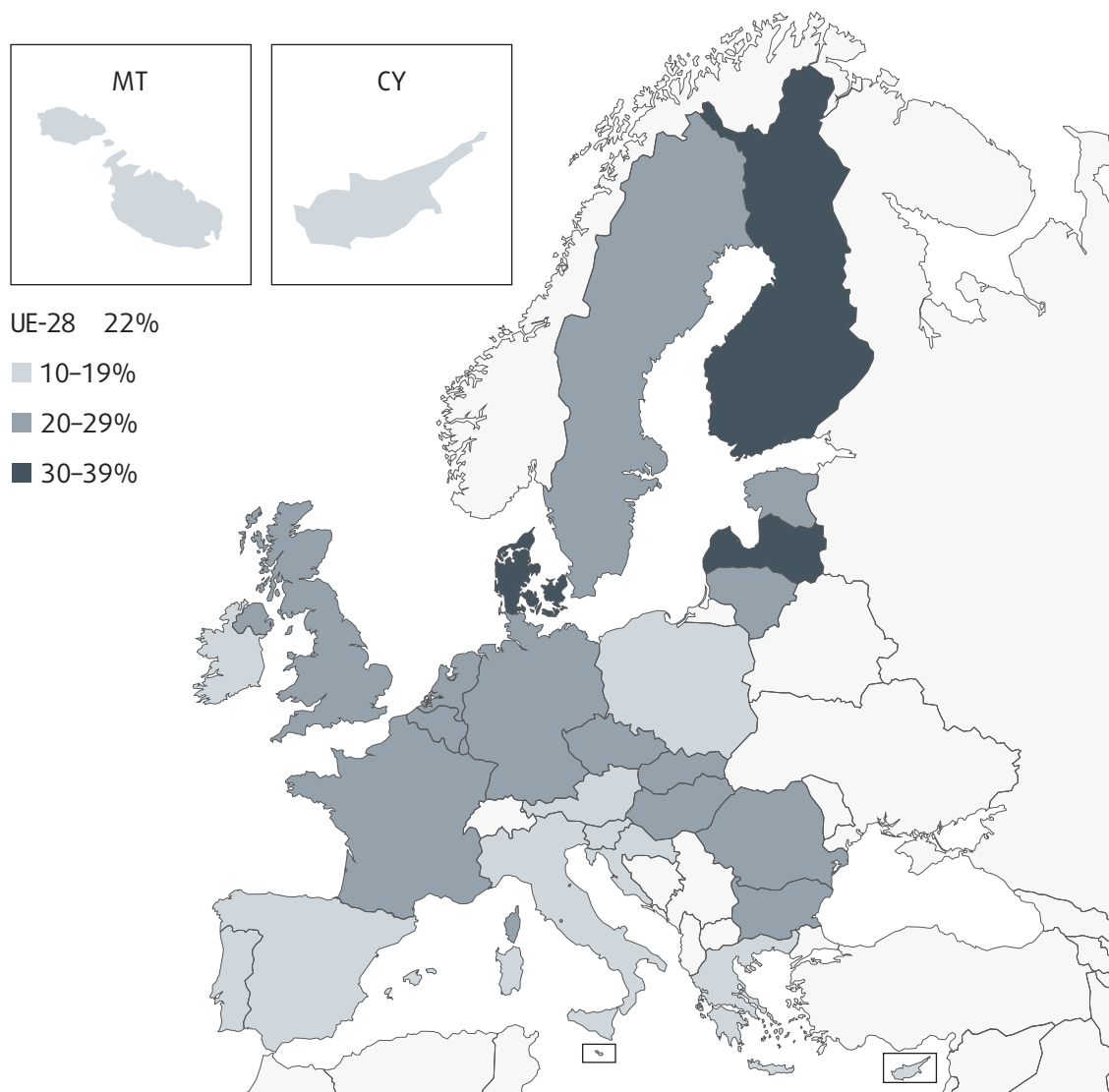
- zmuszał Panią do odbycia stosunku seksualnego, obezwładniając Panią lub zadając ból w innej formie? [W RAZIE POTRZEBY: Jako stosunek

seksualny rozumiemy tutaj wymuszony seks oralny albo wymuszoną penetrację odbytu lub pochwy.]

- poza tym, próbował zmusić Panią do odbycia stosunku seksualnego, obezwładniając Panią lub zadając ból w innej formie? [W RAZIE POTRZEBY: Jako stosunek seksualny rozumiemy tutaj wymuszony seks oralny, albo wymuszoną penetrację odbytu lub pochwy.]
- poza tym, zmuszał Panią do udziału w różnych czynnościach seksualnych, kiedy Pani tego nie chciała lub nie mogła odmówić?
- lub: czy godziła się Pani na czynność seksualną, ponieważ bała się Pani tego, co może się zdarzyć w razie Pani odmowy?

Pytania dotyczące przemocy fizycznej i przemocy seksualnej zadawano oddzielnie w odniesieniu do obecnego partnera, poprzedniego partnera i innych osób.

Rysunek 1 b: Kobiety, które doświadczyły przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony partnera po ukończeniu 15. roku życia, UE-28 (%)



Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

Tabela 1: Kobiety, które doświadczyły przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony obecnego lub poprzedniego partnera albo innej osoby po ukończeniu 15. roku życia, w podziale na państwa członkowskie UE (%)<sup>a,b,c</sup>

Państwo członkowskie UE	Partner (obecny lub poprzedni) <sup>b</sup>	Inna osoba <sup>c</sup>	Dowolny partner lub inna osoba <sup>c</sup>
AT	13	12	20
BE	24	25	36
BG	23	14	28
CY	15	12	22
CZ	21	21	32
DE	22	24	35
DK	32	40	52

Państwo członkowskie UE	Partner (obecny lub poprzedni) <sup>b</sup>	Inna osoba <sup>c</sup>	Dowolny partner lub inna osoba <sup>c</sup>
EE	20	22	33
EL	19	10	25
ES	13	16	22
FI	30	33	47
FR	26	33	44
HR	13	13	21
HU	21	14	28
IE	15	19	26
IT	19	17	27
LT	24	16	31
LU	22	25	38
LV	32	17	39
MT	15	15	22
NL	25	35	45
PL	13	11	19
PT	19	10	24
RO	24	14	30
SE	28	34	46
SI	13	15	22
SK	23	22	34
UK	29	30	44
<b>UE-28</b>	<b>22</b>	<b>22</b>	<b>33</b>

Uwagi: a – wyniki w pierwszych dwóch kolumnach tabeli nie sumują się w kolumnie trzeciej ze względu na różną podstawę obliczeniową wyników (wyniki dotyczące przemocy ze strony partnera pochodzą od respondentek, które mają lub miały partnera, w odróżnieniu od wszystkich kobiet) oraz na fakt, że niektóre respondentki doświadczyły przemocy zarówno ze strony partnera, jak i innych osób; b – dotyczy kobiet, które były zamężne, mieszkały z kimś bez zawarcia małżeństwa lub były w związku (ale bez mieszkania razem) w czasie rozmowy lub w dowolnym czasie w przeszłości (n = 40 192); c – dotyczy wszystkich respondentek (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

### Cechy przemocy fizycznej

- ▶ Około 31% kobiet doświadczyło raz lub więcej niż raz przemocy fizycznej (zob. ramka 1) po ukończeniu 15. roku życia (tabela 2). Chociaż kobiety najczęściej wskazywały, że zostały popchnięte lub odepchnięte, to wykluczenie tej formy przemocy ma jedynie niewielki wpływ na ogólną częstotliwość występowania przypadków przemocy fizycznej, zmniejszając wskaźnik z 31% do 25%. Ten wynik stanowi odzwierciedlenie faktu, że wiele kobiet, które mówią, iż zostały popchnięte lub odepchnięte, doznały także innych form przemocy fizycznej.
- ▶ Najczęstszymi formami przemocy fizycznej jest popychanie lub odpychanie, uderzanie otwartą dłońią lub szarpanie albo ciągnięcie za włosy.

### Cechy przemocy seksualnej

- ▶ Łącznie 11% kobiet po ukończeniu 15. roku życia padło ofiarą przemocy seksualnej (zob. ramka 1) ze strony partnera lub innej osoby. Część kobiet wskazała, że doświadczyła jednego rodzaju przemocy seksualnej, inna część, że doświadczały wielu form przemocy seksualnej.

**Tabela 2: Kobiety, które po ukończeniu 15. roku życia doświadczyły różnych form przemocy fizycznej ze strony partnera lub innych osób, UE-28 (%)<sup>a,b,c</sup>**

Rodzaje przemocy fizycznej	Obecny partner <sup>a</sup>	Poprzedni partner <sup>b</sup>	Inna osoba	Dowolny partner lub inna osoba
Popychanie lub odpychanie	5	19	13	23
Uderzenie otwartą dłońią	4	15	8	17
Rzucenie twardym przedmiotem	2	8	4	9
Szarpanie lub ciągnięcie za włosy	2	10	7	13
Bicie pięścią lub twardym przedmiotem albo kopanie	1	9	5	10
Oparzenie	0	1	0	1
Próba uduszenia	1	5	1	4
Kaleczenie, dżganie lub strzelanie	0	1	1	1
Uderzanie o coś głową	1	5	2	4
Wszystkie wyżej wymienione	7	24	20	31
Wszystkie wyżej wymienione, z wyjątkiem popychania lub odpychania	5	20	15	25

Uwaga: a – dotyczy wszystkich kobiet, które w czasie rozmowy były zamężne, mieszkały z kimś bez zawarcia małżeństwa lub były w związku (ale bez mieszkania razem) (n = 30 675);

b – dotyczy wszystkich kobiet, które przynajmniej raz w przeszłości były zamężne, mieszkały z kimś bez zawarcia małżeństwa lub były w związku (ale bez mieszkania razem) (n = 25 870);

c – dotyczy wszystkich respondentek (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

## Skala zjawiska gwałtu

Jedna na 20 kobiet (5%) padła ofiarą gwałtu od momentu ukończenia 15. roku życia. Liczbę tę uzyskano na podstawie odpowiedzi na pytanie: „Od czasu ukończenia 15. roku życia do chwili obecnej, jak często zmuszał ktoś Panią do odbycia stosunku seksualnego, obezwładniając Panią lub zadając ból w innej formie?”.

W wielu państwach członkowskich UE definicja prawna gwałtu wykracza poza przypadek użycia siły fizycznej przez sprawcę. Dlatego też skala zjawiska gwałtu w UE może być większa niż przedstawiona wartość 5%. Niektóre przypadki gwałtu mogą być zawarte w odpowiedziach kobiet na inne pytanie badania: „Od czasu ukończenia 15. roku życia do chwili obecnej, jak często zmuszał ktoś Panią do udziału w czynnościach seksualnych, gdy tego Pani nie chciała lub nie mogła odmówić?”

Wyniki badania dotyczące gwałtu należy analizować wraz z wnioskami płynącymi z innych pytań ankiety dotyczących przemocy seksualnej. Podczas badania FRA pytano kobiety o ich doświadczenia związane z czterema rodzajami przemocy seksualnej. Kobiety mogły wskazać, czy i jakich form przemocy doświadczyły. Poniższe dane dotyczą wyników na temat doświadczeń kobiet od ukończenia 15. roku życia:

- ▶ 5% kobiet zostało zmuszonych do odbycia stosunku seksualnego,
- ▶ 6% kobiet wskazało, że próbowano je zmusić do odbycia stosunku seksualnego,
- ▶ 6% kobiet podało, że zmuszono je do podjęcia czynności seksualnych wtedy, gdy tego nie chciały lub gdy nie mogły odmówić,
- ▶ 6% kobiet zgodziło się na podjęcie czynności seksualnych, ponieważ bały się, co może się zdarzyć w razie odmowy.



- ▶ Niemal jedna na 10 kobiet, które wskazały, że były ofiarami przemocy seksualnej ze strony osoby niebędącej ich partnerem, opisując szczególnie *najpoważniejszego* przypadku przemocy seksualnej, jakiej doświadczyły, wskazywała, że w danym zdarzeniu brał udział więcej niż jeden sprawca.

### Powtarzające się przypadki przemocy seksualnej

Ponad połowa kobiet zgwałconych przez obecnego partnera lub kobiet, które obecny partner próbował zgwałcić lub zmusić do czynności seksualnych, gdy nie mogły tego odmówić, doświadczyła więcej niż jednego przypadku przemocy seksualnej. W przypadku gwałtu około jednej trzeciej ofiar (31%) doświadczyło co najmniej sześciu takich zdarzeń ze strony swego aktualnego partnera.

Na podobny wzorzec wskazują wyniki dotyczące przemocy seksualnej ze strony poprzednich partnerów. W zależności od rodzaju przemocy seksualnej, od jednej trzeciej do jednej czwartej ofiar doświadczyło więcej niż jednego takiego zdarzenia.

### Szczegóły dotyczące przemocy w rodzinie

- ▶ Jedna trzecia ofiar (34%) przemocy fizycznej ze strony poprzedniego partnera doświadczyła co najmniej czterech różnych form przemocy fizycznej.
- ▶ Chociaż w większości przypadków akty przemocy ze strony poprzedniego partnera miały miejsce

podczas trwania związku, jedna na sześć kobiet (16%), które padły ofiarą swoich poprzednich partnerów, doświadczyła przemocy już po zakończeniu związku.

### Przemoc w czasie ciąży

Spośród kobiet, które doznały przemocy ze strony byłego partnera i były w ciąży w trakcie trwania tego związku, 42% doznało przemocy ze strony byłego partnera, będąc w ciąży. Jeśli chodzi o kobiety doświadczające przemocy od obecnego partnera, 20% doznało przemocy od tego partnera w czasie ciąży. Różnice w danych liczbowych mogą odzwierciedlać fakt, że kobiety nie bardzo mogą lub nie bardzo chcą mówić podczas wywiadów o przemocy ze strony obecnego partnera – chociaż to założenie wymaga dalszego badania.

### Szczegóły dotyczące przemocy ze strony innych osób

- ▶ Jedna na pięć kobiet (22%) od ukończenia 15. roku życia doznała przemocy fizycznej od innej osoby niż jej partner.
- ▶ Spośród kobiet, które doznały przemocy fizycznej od osoby niebędącej ich partnerem, 67% zgłosiło, że sprawcą był mężczyzna, a dalsze 7% wskazało, że doznało przemocy fizycznej ze strony sprawców obojga płci. W przypadku przemocy seksualnej 97% kobiet wskazało, że sprawca był mężczyzną (tabela 3).

Tabela 3: Płeć sprawców przemocy fizycznej i seksualnej, doznanej od ukończenia 15. roku życia, w sytuacji gdy sprawcą nie był obecny lub były partner, UE-28 (%)

	Przemoc fizyczna	Przemoc seksualna
Mężczyzna	67	97
Kobieta	26	2
Oboje	7	0
Brak odpowiedzi	1	0
n	7207	2296

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.



## 2.2. Konsekwencje przemocy

### Wpływ aktów przemocy na ofiarę

- Opowiadając o najpoważniejszym przypadku przemocy seksualnej, kobiety mówiły, że wówczas ich emocjonalną reakcją były głównie strach, gniew i wstyd związane z tym, co im się przydarzyło. Kobiety, które doznały przemocy seksualnej od osoby niebędącej ich partnerem, wskazywały również na bardzo duży poziom szoku.
- Jeśli chodzi o długotrwałe konsekwencje psychiczne przemocy (zob. tabela 4), wiktylizacja przez partnerów lub inne osoby spowodowała, że ofiary traściły pewność siebie oraz czuły się bezbronne i pełne obaw.
- Ofiary przemocy seksualnej wskazywały, że często cierpią z powodu licznych konsekwencji psychicznych.
- Kobiety, które doznały przemocy ze strony partnera, z większym prawdopodobieństwem będą cierpiały z powodu licznych długotrwałych skutków psychicznych niż kobiety, które doświadczyły przemocy ze strony sprawcy niebędącego ich partnerem. To może odzwierciedlać nie tylko reakcje na najpoważniejszy przypadek przemocy ze strony partnera, o co pytano w badaniu, ale także fakt, że przemoc ze strony partnera z większym prawdopodobieństwem może obejmować wiele zdarzeń w dłuższym okresie.

**Tabela 4: Długotrwałe konsekwencje psychiczne najpoważniejszego przypadku przemocy doznanej od ukończenia 15. roku życia w podziale na rodzaj przemocy i sprawców (%)<sup>a, b</sup>**

	Partner (obecny lub poprzedni)		Inna osoba	
	Przemoc fizyczna	Przemoc seksualna	Przemoc fizyczna	Przemoc seksualna
<b>Rodzaj konsekwencji psychicznych</b>				
Depresja	20	35	8	23
Lęk	32	45	23	37
Napady paniki	12	21	8	19
Utrata pewności siebie	31	50	17	40
Poczucie bezradności	30	48	24	47
Trudności ze snem	23	41	13	29
Trudności z koncentracją	12	21	7	16
Trudności w związkach	24	43	9	31
Inne	3	5	4	4
<b>Liczba wybranych kategorii</b>				
Żadna	28	9	43	16
1	26	21	28	25
2-3	27	31	19	35
4 lub więcej	17	38	8	24
Brak odpowiedzi	2	(1)	2	1
n	5415	1863	4237	1847

Uwaga: a – respondentki mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź, więc łączna liczba kategorii może przekraczać 100%;

b – wyniki oparte na niewielkiej liczbie odpowiedzi są statystycznie mniej wiarygodne, więc wnioski oparte na mniej niż 30 odpowiedziach umieszczono w nawiasach, a wnioski oparte na mniej niż pięciu odpowiedziach usunięto (zaznaczono jako „-”).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

## Kontakt z policją i innymi służbami

- ▶ Jedna trzecia ofiar przemocy ze strony partnera (33%) i jedna czwarta ofiar aktów przemocy ze strony innych osób (26%) po najpoważniejszych przypadkach przemocy kontaktowała się z policją albo z inną organizacją, jak na przykład organizacją wspierającą ofiary przestępstw. Wyższy wskaźnik zgłoszeń w przypadku przemocy ze strony partnera może odzwierciedlać dość powszechną sytuację, w której kobieta doświadcza wielu przypadków przemocy w związku, zanim zdecyduje się na zgłoszenie najpoważniejszego zdarzenia, chcąc powstrzymać nawrót lub narastanie przemocy, podczas gdy przemoc ze strony innych osób to raczej pojedyncze zdarzenia i istnieje mniejsze ryzyko ich ponownego zaistnienia. W tabeli 5 podano informacje dotyczące kontaktu i braku kontaktu ze służbami, z podziałem na sprawców i rodzaj aktów przemocy.
- ▶ Łącznie ofiary zgłosiły policji najpoważniejszy akt przemocy ze strony partnera w 14% przypadków, a najpoważniejszy akt przemocy ze strony innej osoby w 13% przypadków.

- ▶ Dla około jednej czwartej ofiar poczucie wstydu lub zażenowania w związku z tym, co się stało, było powodem, dla którego nie zgłosiły policji ani innej organizacji najpoważniejszego przypadku przemocy ze strony partnera lub innych osób.

## Niezaspokojone potrzeby ofiar

- ▶ Zapytane o to, jaki rodzaj pomocy byłby przydatny, kobiety wskazywały, że po najpoważniejszym przypadku przemocy przede wszystkim chciały mieć kogoś, z kim można porozmawiać i kto by je wspierał (33–54% w zależności od rodzaju przemocy i sprawcy), na kolejnym miejscu była ochrona (12–25%) i inna pomoc praktyczna (13–21%).

## Przewyciężenie przemocy

- ▶ Większość ofiar (57–60% w zależności od sprawcy i rodzaju przemocy) podzieliła się z kimś swoimi doświadczeniami dotyczącymi najpoważniejszego przypadku przemocy, jakiego doznały (tabela 5). Około jednej trzeciej ofiar przemocy ze strony partnera (35%) uważa, że poradziła sobie z przemocą dzięki wsparciu rodziny i przyjaciół.

**Tabela 5: Kontakt ze służbami i rozmowy z innymi ludźmi o najpoważniejszym przypadku przemocy doznanej od ukończenia 15. roku życia w podziale na rodzaje przemocy i sprawców (%)<sup>a</sup>**

	Partner (obecny lub poprzedni)		Inna osoba	
	Przemoc fizyczna	Przemoc seksualna	Przemoc fizyczna	Przemoc seksualna
Respondentka skontaktowała się z policją lub innymi służbami	31	39	24	30
Rozmawiała z innymi ludźmi	36	28	44	37
Z nikim nie rozmawiała	32	32	31	33
Brak odpowiedzi	1	(0)	1	1
n	5415	1863	4237	1847

Uwaga: a – wyniki oparte na niewielkiej liczbie odpowiedzi są statystycznie mniej wiarygodne, więc wnioski oparte na mniej niż 30 odpowiedziach umieszczono w nawiasach, a wnioski oparte na mniej niż pięciu odpowiedziach usunięto (zaznaczono jako „-“).  
Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

## 2.3. Przemoc psychiczna ze strony partnera

- ▶ Przemocy psychicznej ze strony obecnego lub poprzedniego partnera doświadczyła jedna na trzy kobiety (32%). Przemoc ta obejmuje takie zachowania, jak poniżanie lub upokarzanie respondentki w miejscach publicznych lub w domu, zabranianie jej opuszczania domu lub więzienie jej, zmuszanie do oglądania pornografii wbrew jej woli, celowe straszenie lub zastraszanie oraz grożenie przemocą albo grożenie zrobieniem krzywdy innej osobie, która dla respondentki jest ważna.
- ▶ Ogółem 43% kobiet doświadczyło jakichś form przemocy psychicznej ze strony partnera (rysunek 2a). Zaliczają się do nich m.in. maltretowanie psychiczne i inne formy przemocy psychicznej, takie jak kontrolowanie (np. próby powstrzymania kobiety przed spotkaniami z przyjaciółmi lub odwiedzinami u rodziny bądź krewnych), przemoc ekonomiczna (zabranianie kobiecie pracy poza domem itp.) i szantaż (tabela 6).
- ▶ Do najbardziej rozpowszechnionych form przemocy psychicznej zalicza się poniżanie lub upokarzanie kobiety na osobności, interesowanie się tym, gdzie jest lub była, w sposób wykraczający poza ogólną troskę, oraz gniew, jeśli rozmawia ona z innymi mężczyznami. Jedna kobieta na cztery doświadczyła każdej z tych form przemocy w swoim związku.
- ▶ Około 5% kobiet doznało przemocy ekonomicznej w obecnym związku, a 13% kobiet doświadczyło pewnych form przemocy ekonomicznej w poprzednich związkach. Do tego rodzaju przemocy zalicza się uniemożliwianie kobiecie przez partnera podejmowania samodzielnych decyzji w sprawie finansów rodzinnych lub zabranianie pracy poza domem.

### Ramka 2: O co pytano w kwestionariuszu badania – przemoc psychiczna

Jak często Pani obecny partner / Czy któryś z Pani poprzednich partnerów kiedykolwiek:

- próbował powstrzymać Panią od widywania się z przyjaciółmi?
- próbował ograniczyć Pani kontakty z najbliższą rodziną lub krewnymi?
- chciał wiedzieć, gdzie Pani jest, w sposób wykraczający poza zwykłą troskę?
- złościł się, jeśli rozmawiała Pani z innym mężczyzną? (lub z inną kobietą, jeśli partnerką jest kobieta)
- podejrzewał Panią o niewierność?
- uniemożliwiał Pani podejmowanie decyzji w sprawach rodzinnych finansów i samodzielne robienie zakupów?
- zabraniał Pani pracę poza domem?
- zabraniał Pani opuszczania domu, zabierał kluczyki od samochodu albo więził?

Jak często Pani zdaniem obecny partner / Czy któryś z poprzednich partnerów kiedykolwiek:

- poniżał Panią lub upokarzał w obecności innych osób?
- poniżał Panią lub upokarzał na osobności?
- specjalnie robił coś, aby Panią przestraszyć lub zastraszyć, na przykład krzycząc i niszcząc rzeczy?
- zmuszał Panią do oglądania pornografii wbrew Pani woli?
- groził, że zabierze Pani dzieci?
- groził, że skrzywdzi Pani dzieci?
- krzywdził Pani dzieci?
- groził, że skrzywdzi lub zabije inną osobę, która jest dla Pani ważna?

Jak często zdarzało się Pani coś takiego? Czy obecny partner lub któryś z poprzednich partnerów:

- groził, że skrzywdzi Panią fizycznie?

Tabela 6: Przemoc psychiczna ze strony partnera w podziale na rodzaj przemocy i rodzaj partnera (%)<sup>a</sup>

	Obecny partner <sup>b</sup>	Poprzedni partner <sup>c</sup>	Partner (obecny lub poprzedni) <sup>d</sup>
Kontrolowanie	16	40	35
Przemoc ekonomiczna	5	13	12
Znęcanie się	15	37	32
Szantażowanie znęcaniem się / znęcanie się nad dziećmi	2	14	8
Wszelka przemoc psychiczna	23	48	43

Uwaga: a – w odniesieniu do obecnych partnerów dane procentowe dotyczą kobiet, które wskazały, że przynajmniej czasem doznawały określonej formy przemocy psychicznej w związku. W przypadku poprzednich partnerów w badaniu pytano respondentki, czy kiedykolwiek doznały każdej z form przemocy psychicznej ze strony jednego z poprzednich partnerów. Kolumna „Partner” dotyczy połączenia obu tych zjawisk, czyli kobiet, które przynajmniej czasem doznawały określonej formy przemocy psychicznej w obecnym związku lub ze strony poprzednich partnerów;

b – dotyczy wszystkich kobiet, które w czasie przeprowadzania badania miały partnera, czyli były zamężne, mieszkały z kimś bez zawarcia związku małżeńskiego lub były w związku uczuciowym (n = 30 675), z wyjątkiem pozycji dotyczącej szantażowania znęcaniem się nad dziećmi / znęcania się nad dziećmi, dotyczącej wszystkich kobiet, które obecnie mają partnera i które mają / miały dzieci pod opieką (n = 24 770);

c – dotyczy wszystkich kobiet, które chociaż raz w przeszłości miały partnera, czyli były zamężne, mieszkały z kimś bez zawarcia związku małżeńskiego lub były w związku uczuciowym (n = 25 870), z wyjątkiem pozycji dotyczącej szantażowania znęcaniem się nad dziećmi / znęcania się nad dziećmi, dotyczącej wszystkich kobiet, które kiedyś miały partnera i które mają / miały dzieci pod opieką (n = 14 469);

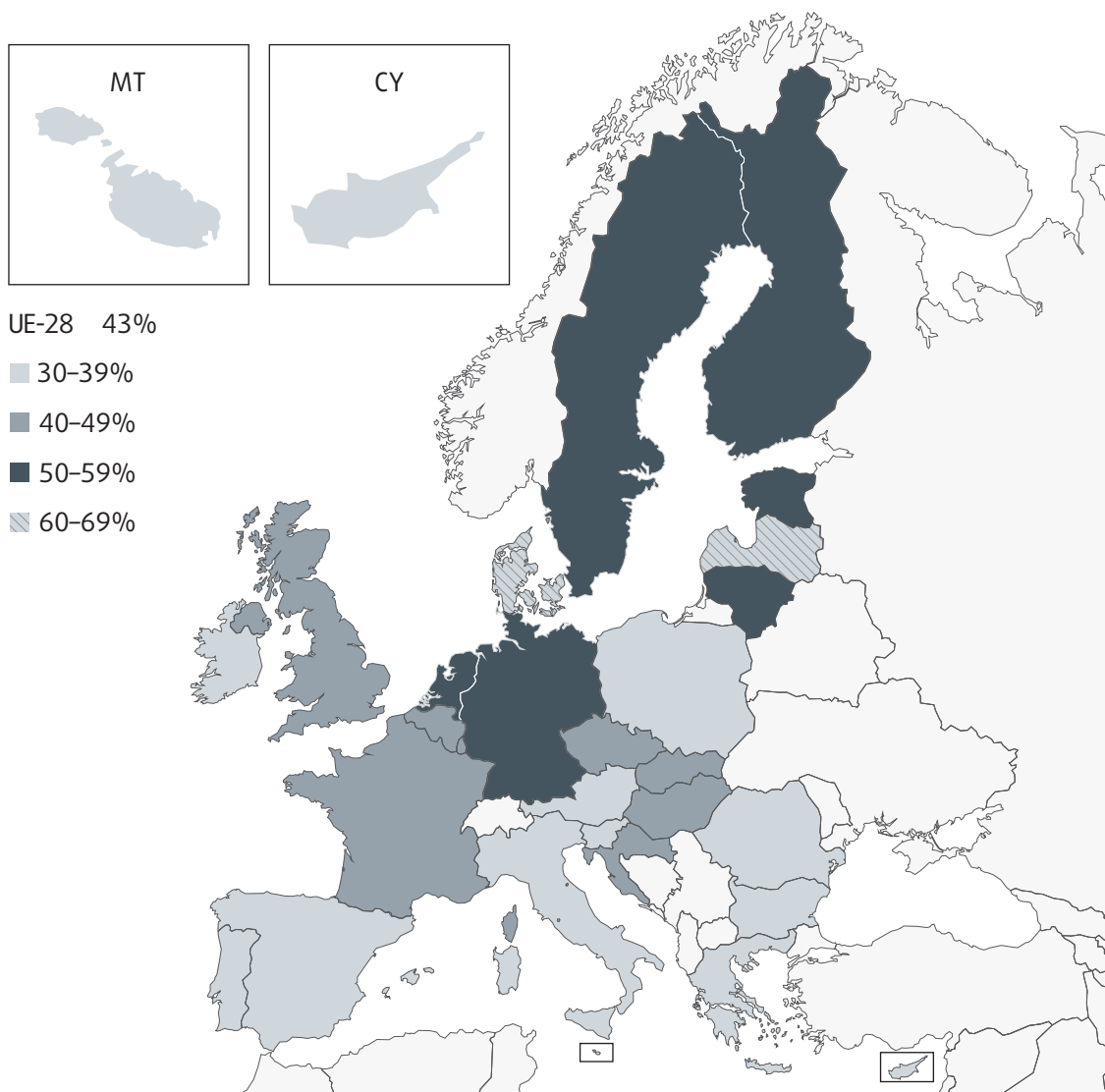
d – dotyczy wszystkich kobiet, które w czasie przeprowadzania badania lub w przeszłości miały partnera, czyli były zamężne, mieszkały z kimś bez zawarcia związku małżeńskiego lub były w związku uczuciowym (n = 40 192), z wyjątkiem pozycji dotyczącej szantażowania znęcaniem się nad dziećmi / znęcania się nad dziećmi, dotyczącej wszystkich kobiet, które mają lub miały partnera i które mają / miały dzieci pod opieką (n = 31 418).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

- ▶ Spośród kobiet będących obecnie w związku 7% doznało co najmniej czterech różnych form przemocy psychicznej ze strony obecnego partnera (rysunek 2b).
- ▶ Większość kobiet, które doznały wielu (co najmniej czterech) form przemocy psychicznej, wskazywało w badaniu, że ich obecny partner stosował wobec nich przemoc fizyczną lub seksualną.
- ▶ Prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy psychicznej w obecnym związku kobiety zwiększa się wraz z poważnym nadużywaniem alkoholu przez jej partnera. Im częściej obecny partner się upija, tym częstsza jest w związku przemoc psychiczna.

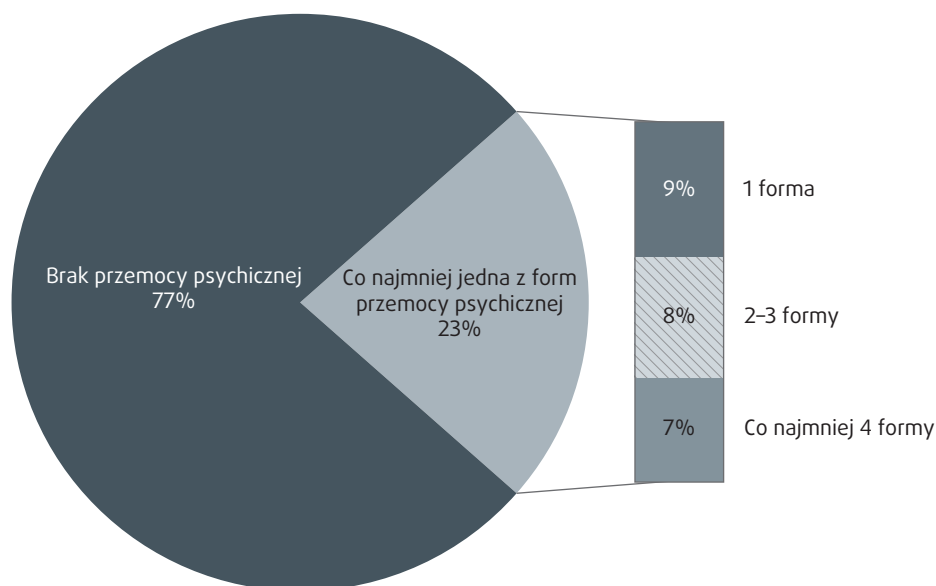


Rysunek 2a: Przemoc psychiczna ze strony partnera po ukończeniu 15. roku życia, UE-28 (%)



Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

Rysunek 2b: Przemoc psychiczna ze strony obecnego partnera oraz liczba różnych form przemocy psychicznej doświadczanej przez kobiety, UE-28 (%)<sup>a, b</sup>



Uwaga: a – na podstawie odpowiedzi wszystkich respondentek mających obecnie partnera (n = 30 675);

b – jeśli liczyć osobno, to suma kategorii „1 forma”, „2-3 formy” oraz „Co najmniej 4 formy” daje razem 24%, podczas gdy łącznie 23% kobiet doznało co najmniej jednej formy przemocy psychicznej. Różnica ta wynika z zaokrąglenia.

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

## 2.4. Nękanie (stalking)

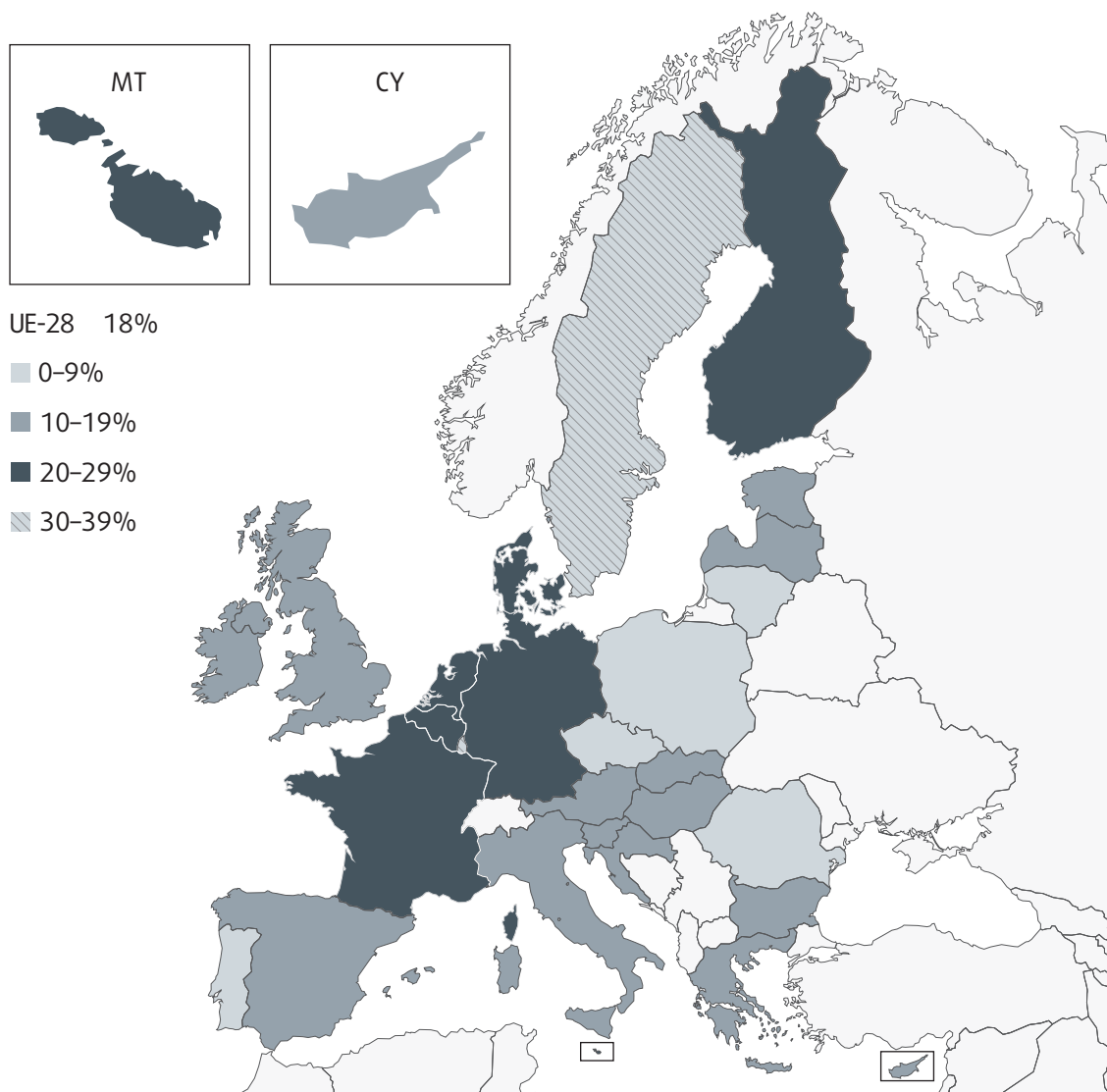
- ▶ W UE-28 nękania po ukończeniu 15. roku życia doświadczyło 18% kobiet (rysunek 3a), natomiast 5% kobiet doświadczyło go w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania. Oznacza to, że około 9 mln kobiet w UE-28 doświadczyło nękania w okresie 12 miesięcy.
- ▶ Około 14% kobiet otrzymywało wielokrotnie od tej samej osoby obraźliwe wiadomości, wiadomości lub telefony z groźbami, a 8% było śledzonych lub ktoś krążył wokół ich domu czy miejsca pracy. Spośród wszystkich badanych kobiet 3% doznało nękania, które wiązało się z wielokrotnym niszczeniem ich mienia przez tę samą osobę.
- ▶ Jedna na 10 kobiet (9%) doświadczyła nękania przez swego poprzedniego partnera (rysunek 3b).

### Ramka 3: O co pytano w kwestionariuszu badania – nękanie (stalking)

Mogła Pani być w sytuacji, gdy ta sama osoba wielokrotnie zachowywała się wobec Pani obraźliwie lub stosowała groźby. Proszę, aby w kontekście kolejnych pytań pomyślała Pani o swoim obecnym partnerze i poprzednich partnerach oraz o innych osobach. Czy po ukończeniu 15. roku życia do chwili obecnej / w okresie ostatnich 12 miesięcy ta sama osoba wielokrotnie zachowywała się wobec Pani w następujący sposób:

- wysyłała do Pani e-maile, SMS-y lub komunikaty internetowe o charakterze obraźliwym lub zawierające pogroźki?
- wysyłała do Pani listy lub pocztówki o charakterze obraźliwym lub zawierające pogroźki?
- wykonywała do Pani telefony, które miały obraźliwy charakter, zawierały pogroźki lub były głucho?
- umieszczała w internecie obraźliwe komentarze na Pani temat?
- zamieszczała Pani intymne zdjęcia lub wideo w internecie lub przez telefon komórkowy?
- krążyła wokół Pani domu, miejsca pracy lub szkoły albo czekała tam na Panią bez uzasadnionego powodu?
- umyślnie Panią śledziła?
- umyślnie naruszała lub niszczyła Pani własność?

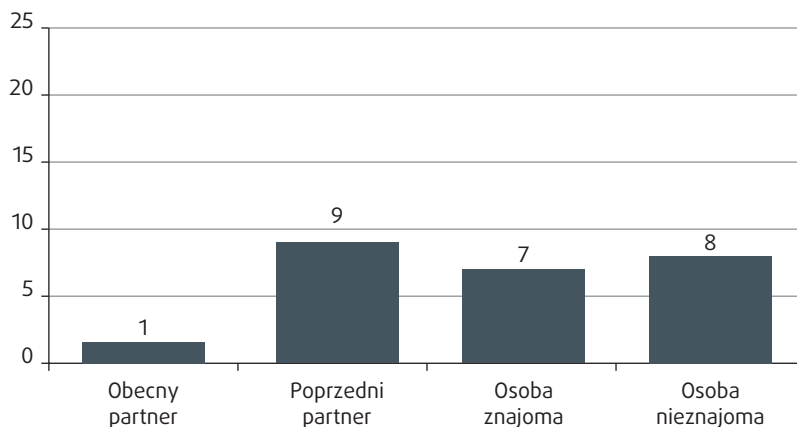
Rysunek 3a: Częstotliwość występowania nękania, doświadczenia kobiet po ukończeniu 15. roku życia, UE-28 (%)



Uwaga: Na podstawie odpowiedzi wszystkich respondentek (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

Rysunek 3b: Częstotliwość występowania nękania po ukończeniu 15. roku życia w podziale na typ sprawcy (%)



Uwaga: Obecny partner: n = 31 007; poprzedni partner: n = 25 936; osoba znajoma: N = 42 002; osoba nieznajoma: N = 42 002. Na podstawie doświadczonego zdarzenia (zdarzeń) kobiety mogły wskazać co najmniej jednego sprawcę.

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

- ▶ Nękanie za pomocą nowych technologii – nękanie za pomocą e-maili, wiadomości tekstowych lub internetu – dotyczy w szczególności młodych kobiet. 4% spośród wszystkich kobiet w wieku 18–29 lat, czyli 1,5 mln, doświadczyło w UE-28 nękania za pomocą nowych technologii w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania, w porównaniu z 0,3% kobiet w wieku 60 lat lub starszych<sup>2</sup>.
- ▶ Spośród wszystkich kobiet będących ofiarami nękania jedna na pięć (21%) była nękana przez ponad dwa lata.
- ▶ Spośród ofiar nękania jedna na pięć (23%) musiała zmienić numer telefonu lub adres e-mailowy wskutek najpoważniejszego przypadku nękania.
- ▶ Policja nigdy nie została zawiadomiona o trzech czwartych przypadków nękania (74%), mimo że wiązały się one z najpoważniejszym przypadkiem nękania, o którym respondentki mówiły w badaniu.

## 2.5. Molestowanie seksualne

Badanie wskazało na różnice w postrzeganiu molestowania seksualnego przez różne osoby. Różnice w subiektywnym rozumieniu zachowań stanowią również odzwierciedlenie przeważających wartości społecznych i kulturowych, norm i poglądów na role płciowe i właściwe zachowania pomiędzy płciami.

- ▶ W zależności od liczby różnych form molestowania seksualnego, o które pytano w badaniu, szacunkowo 83–102 mln kobiet (45–55% kobiet) w UE-28 doświadczyło molestowania seksualnego po ukończeniu 15. roku życia.
- ▶ Szacunkowo 24–39 mln kobiet (13–21%) w UE-28 doświadczyło molestowania seksualnego tylko w okresie 12 miesięcy poprzedzających wywiad.

<sup>2</sup> W badaniu kobiety mogły wskazać, że nie korzystają z telefonu komórkowego, e-maili, mediów społecznościowych lub ogólnie z internetu. Wyniki dotyczące nękania za pomocą nowych technologii, jak również opisanego dalej napastowania seksualnego za pomocą nowych technologii, oparte są na doświadczeniach kobiet korzystających z tego rodzaju komunikacji. Wyniki badania uwzględniają zatem różnice między poszczególnymi państwami członkowskimi UE w zakresie, w jakim mieszkańcy mają dostęp do internetu i używają telefonów komórkowych.

## Ogólne występowanie przypadków molestowania seksualnego

- ▶ Na podstawie *wszystkich* 11 pozycji zastosowanych w badaniu celem oceny molestowania seksualnego (lista tych pozycji znajduje się w ramce 4) co druga kobieta (55%) w UE doświadczyła molestowania seksualnego przynajmniej raz po ukończeniu 15. roku życia, a jedna na pięć (21%) w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania (rysunek 4).

### Ramka 4: O co pytano w kwestionariuszu badania – molestowanie seksualne

Kilka pytań o doświadczenia, jakie mogą mieć kobiety.

Czasami mogło się zdarzyć, że ktoś zachowywał się wobec Pani w sposób, jaki uznała Pani za niepożądany i obraźliwy. Jak często doświadczała Pani poniższych zachowań? Jak często zdarzało się to w okresie ostatnich 12 miesięcy?

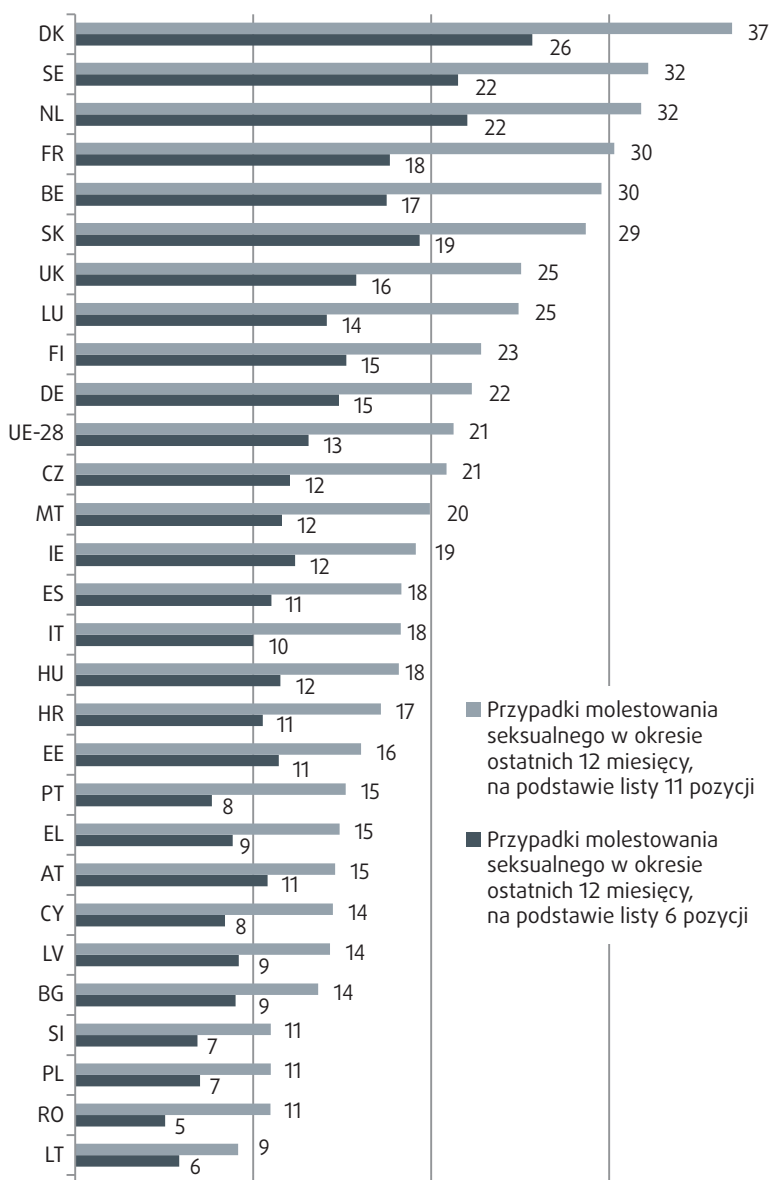
- *niechciane dotykanie, przytulanie lub całowanie\**
- *uwagi lub żarty o charakterze seksualnym, które Panią obraziły\**
- *niestosowne zaproszenia na randki*
- *nietaktowne pytania o Pani życie prywatne, które Panią obraziły*
- *nietaktowne uwagi na temat Pani wyglądu, które Panią obraziły*
- *niestosowne wpatrywanie się lub pożądlive spojrzenia, które Panią przestraszyły*
- *ktos wysłał lub pokazał Pani obrazy, zdjęcia lub prezenty o jednoznacznie seksualnym charakterze, które Panią obraziły\**
- *ktos się przed Panią obnażył\**
- *ktos zmusił Panią do oglądania pornografii wbrew Pani woli\**
- *niechciane e-maile lub wiadomości tekstowe o jednoznacznie seksualnym charakterze, które Panią obraziły\**
- *niechciane zaczepki na portalach społecznościowych, takich jak Facebook, lub na czacie internetowym, które Panią obraziły.*

Gwiazdką (\*) zaznaczono sześć pozycji, które można uznać za najpoważniejsze (z łącznej listy 11 pozycji, o które pytano). Wyniki dotyczące tych sześciu pozycji przeanalizowano oddzielnie w celu oceny wpływu wybranych pozycji na zakres molestowania seksualnego mierzony w badaniu.



- ▶ Jeśli spojrzymy na tylko sześć konkretnych form molestowania seksualnego (lista tych wybranych sześciu pozycji znajduje się w ramce 4), które zostały określone w badaniu jako groźniejsze i poważniejsze dla respondentek, to 45% kobiet w UE doświadczyło tych form molestowania seksualnego przynajmniej raz w życiu, a 13% w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania.
- ▶ Spośród kobiet, które doświadczyły molestowania seksualnego przynajmniej raz po ukończeniu 15. roku życia, 32% wskazywało jako sprawcę osobę z miejsca zatrudnienia – kolegę, szefa lub klienta.

**Rysunek 4: Częstotliwość występowania przypadków molestowania seksualnego w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie na podstawie pełnej listy i wybranych pozycji pozwalających zmierzyć zakres molestowania seksualnego, w podziale na państwa członkowskie UE (%)<sup>a, b, c</sup>**



Uwaga: a – wszystkie respondentki (N = 42 002);  
 b – pełna lista obejmuje wszystkie 11 pozycji zastosowane w kwestionariuszu celem zmierzenia zakresu molestowania seksualnego (patrz ramka 4);  
 c – lista skrócona obejmuje następujące sześć pozycji: „Niepożądane dotykanie, przytulanie lub całowanie”, „Uwagi lub żarty o charakterze seksualnym, które Panią obraziły”, „Ktoś się przed Panią obnażył”, „Niepożądane maile lub wiadomości tekstowe o jednoznacznie seksualnym charakterze, które Panią obraziły”, „Ktoś wysłał lub pokazał Pani obrazy, zdjęcia lub prezenty o jednoznacznie seksualnym charakterze, które Panią obraziły”, „Ktoś zmusił Panią do oglądania pornografii wbrew Pani woli”.

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

## Cechy molestowania seksualnego

Molestowanie seksualne jest wielowymiarowe, począwszy od form fizycznych, poprzez formy werbalne, a skończywszy na formach pozawerbalnych, takich jak napastowanie seksualne za pomocą nowych technologii. Oto kilka przykładów:

- ▶ fizyczne formy molestowania – 29% kobiet w UE-28 po ukończeniu 15. roku życia doświadczyło *niepożądanego dotyku, przytulania lub całowania*;
  - ▶ molestowanie werbalne – 24% kobiet usłyszało *uwagi lub żarty o charakterze seksualnym, które je obraziły*;
  - ▶ formy pozawerbalne, w tym napastowanie seksualne za pomocą nowych technologii – 11% kobiet otrzymało *niechciane i obraźliwe e-maile lub wiadomości tekstowe o jednoznacznie seksualnym charakterze albo spotkały je obraźliwe, niechciane zaczepki na portalach społecznościowych (chodzi o doświadczenia po ukończeniu 15. roku życia)*.
- ▶ Jeśli spojrzymy na powtarzające się przypadki wiktylizacji, to jedna na pięć kobiet (19%) przynajmniej dwukrotnie doświadczyła *niechcianego dotyku, przytulania lub całowania* po ukończeniu 15. roku życia, a 6% kobiet doznało tej fizycznej formy molestowania co najmniej sześć razy po ukończeniu 15. roku życia. Około 37% wszystkich kobiet, które padły ofiarą molestowania, doświadczyło dwóch lub trzech różnych jego form po ukończeniu 15. roku życia, 27% od czterech do sześciu, a 8% co najmniej siedmiu różnych form molestowania seksualnego.

## Szczegóły dotyczące molestowania seksualnego

- ▶ Ogólnie ujmując, ryzyko narażenia na molestowanie seksualne jest wyższe od przeciętnego w przypadku kobiet w wieku 18–29 lat i w wieku 30–39 lat. Co najmniej jedna na trzy kobiety (38%) w wieku 18–29 lat doświadczyła przynajmniej jednej formy molestowania seksualnego w okresie 12 miesięcy poprzedzających wywiad, a niemal jedna na cztery kobiety (24%) w wieku 30–39 lat.
- ▶ Ryzyko, że młoda kobieta w wieku 18–29 lat będzie celem pogroźek i obraźliwych zaczepki w internecie, jest dwa razy większe niż w przypadku kobiet w wieku 40–49 lat, i ponad trzy razy większe niż ryzyko dla kobiet w wieku 50–59 lat (rysunek 5).
- ▶ Z molestowaniem seksualnym częściej spotykają się kobiety z wyższym wykształceniem i na najwyższych stanowiskach zawodowych: 75% kobiet zatrudnionych na najwyższych stanowiskach menedżerskich i 74% wykonujących wolne zawody doświadczyło w swoim życiu molestowania seksualnego,

w porównaniu z 44% kobiet należących do kategorii zawodowej „robotnica wykształcona” czy 41% kobiet, które oświadczyły, że nigdy nie wykonywały pracy zarobkowej. Ten wniosek może mieć wielorakie uzasadnienie, na przykład kobiety wykształcone są bardziej wyczulone na zachowania będące molestowaniem seksualnym, a także znajdują się w miejscach pracy i w sytuacjach, w których jest większe ryzyko molestowania.

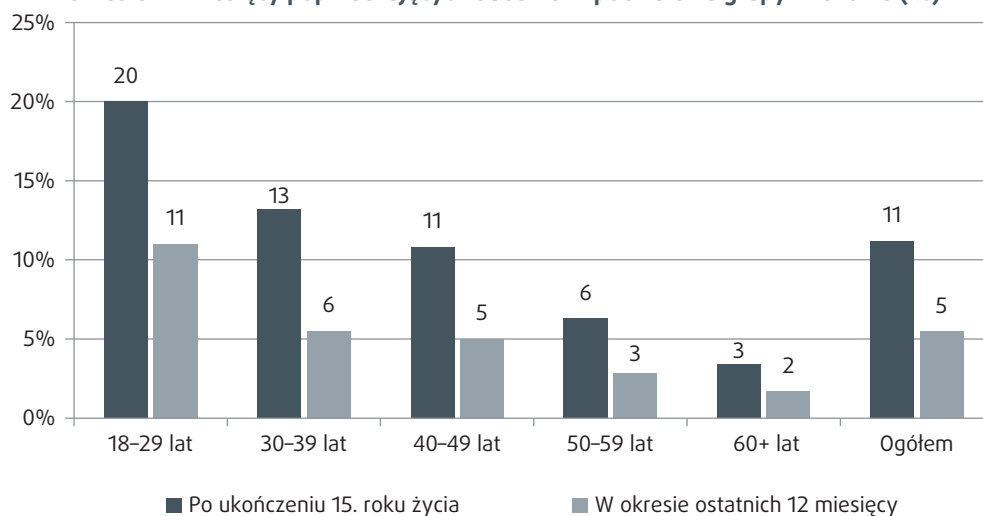
- ▶ W większości przypadków molestowania seksualnego po ukończeniu przez kobietę 15. roku życia (68%) sprawcą była osoba kobiecie nieznaną. Inni sprawcy molestowania seksualnego to osoby, które kobieta знаła (bez bardziej szczegółowego wyjaśnienia) (35%), osoby związane z miejscem pracy kobiety, takie jak kolega, przełożony lub klient (32%), albo przyjaciel lub znajomy (31%).
- ▶ Spośród wszystkich kobiet, które opisały najpoważniejszy przypadek molestowania seksualnego w swoim życiu, 35% zachowało zdarzenie w tajemnicy i nie powiedziało o nim nikomu, 28% rozmawiało z przyjaciółką lub przyjacielem, 24% rozmawiało z kimś z rodziny lub z krewnym, a 14% poinformowało swojego partnera. Tylko 4% zgłosiło zdarzenie na policji, 4% rozmawiało z pracodawcą lub przełożonym w miejscu pracy, a mniej niż 1% skonsultowało się z prawnikiem, organizacją wspierającą ofiary przestępstw lub przedstawicielem związków zawodowych.

## 2.6. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie

- ▶ Mając na uwadze przemoc psychiczną, seksualną i fizyczną ogólnie, 35% kobiet wskazało, że przed ukończeniem 15. roku życia doświadczyły co najmniej jednej z wymienionych trzech form przemocy ze strony dorosłego sprawcy.
- ▶ **Częstotliwość przypadków przemocy seksualnej:** Spośród wszystkich badanych kobiet 12% wskazało, że przed ukończeniem 15. roku życia doświadczyły w jakiejś formie przemocy seksualnej lub że spotkało je zdarzenie tego rodzaju ze strony osoby dorosłej. Ten wskaźnik odpowiada niemal 21 mln kobiet w UE (tabela 7).
- ▶ **Częstotliwość występowania przemocy fizycznej:** Średnio 27% kobiet doświadczyło przemocy fizycznej ze strony osoby dorosłej w dzieciństwie – czyli przed ukończeniem 15. roku życia.
- ▶ **Częstotliwość występowania przemocy psychicznej:** Około 10% kobiet wskazało, że doświadczyło jakichś form przemocy psychicznej ze strony dorosłego członka rodziny.



**Rysunek 5: Formy napastowania seksualnego za pomocą nowych technologii po ukończeniu 15. roku życia i w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie w podziale na grupy wiekowe (%)<sup>a</sup>**



*Uwaga: a – spośród wszystkich kobiet, z wyjątkiem przypadków, w których odpowiedź na pytania o przypadki napastowania seksualnego za pomocą nowych technologii brzmiała „nie dotyczy” (n = 35 820); 6084 respondentki zaznaczyły kategorię „nie dotyczy” w obydwu rubrykach; w 98 przypadkach nie dysponowano informacjami na temat wieku.*

*Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.*

#### Ramka 5: O co pytano w kwestionariuszu badania – doświadczenie przemocy seksualnej w dzieciństwie

Jak często przed ukończeniem 15. roku życia osoba dorosła w wieku co najmniej 18 lat postępowała wobec Pani w poniższy sposób, chociaż Pani tego nie chciała:

- obnażała przed Panią swoje narządy płciowe,
- kazała Pani pozować nago przed inną osobą albo do zdjęcia, filmu wideo lub przed kamerą internetową,
- dotykała Pani narządów płciowych lub piersi wbrew Pani woli,
- zmuszała Panią do odbycia stosunku seksualnego.

#### Ramka 6: O co pytano w kwestionariuszu badania – doświadczenie przemocy fizycznej w dzieciństwie

Jak często przed ukończeniem 15. roku życia osoba dorosła w wieku co najmniej 18 lat postępowała wobec Pani w poniższy sposób:

- uderzała Panią otwartą dłonią lub boleśnie ciągnęła za włosy,
- uderzała Panią bardzo mocno i boleśnie,
- kopała Panią mocno i boleśnie,
- biła Panią bardzo mocno przy użyciu jakiegoś przedmiotu, takiego jak kij, laska lub pasek,
- dźgała lub kaleczyła Panią jakimś przedmiotem.

#### O co pytano w kwestionariuszu badania – doświadczenie przemocy psychicznej w dzieciństwie

Jak często, zanim ukończyła Pani 15 lat, dorosły członek rodziny w wieku co najmniej 18 lat postępował wobec Pani w poniższy sposób:

- mówił, że nikt Pani nie kocha,
- mówił, że byłoby lepiej, gdyby się Pani nie urodziła,
- groził, że Panią opuści lub wyrzuci z rodzinnego domu,
- jakkolwiek dorosły: groził, że Panią bardzo skrzywdzi lub zabije,

Tabela 7: Doświadczenie przemocy przed ukończeniem 15. roku życia w podziale na dorosłych sprawców (%)<sup>a, b</sup>

Państwo członkowskie UE	Przemoc fizyczna	Przemoc seksualna	Przemoc fizyczna lub seksualna	Przemoc psychiczna ze strony członka rodziny	Przemoc fizyczna, seksualna lub psychiczna
AT	27	5	30	9	31
BE	14	14	25	11	30
BG	28	3	29	5	30
CY	10	4	12	5	15
CZ	30	3	32	8	34
DE	37	13	42	13	44
DK	36	13	42	12	46
EE	43	10	48	9	50
EL	20	5	23	7	25
ES	21	11	28	6	30
FI	46	11	51	10	53
FR	33	20	44	14	47
HR	28	2	30	5	31
HU	20	5	24	8	27
IE	21	9	26	5	27
IT	25	11	31	9	33
LT	15	6	18	8	20
LU	35	15	43	13	44
LV	30	7	33	8	34
MT	16	10	21	4	23
NL	16	20	30	14	35
PL	14	4	17	5	18
PT	24	3	25	5	27
RO	23	(1)	23	4	24
SE	33	15	41	12	44
SI	8	6	12	7	16
SK	33	4	34	8	36
UK	25	18	36	11	40
<b>UE-28</b>	<b>27</b>	<b>12</b>	<b>33</b>	<b>10</b>	<b>35</b>

Uwaga: a – wyniki oparte na niewielkiej liczbie odpowiedzi są statystycznie mniej wiarygodne, więc wnioski oparte na mniej niż 30 odpowiedziach umieszczono w nawiasach, a wnioski oparte na mniej niż pięciu odpowiedziach usunięto (zaznaczono jako „-“);  
 b – możliwość udzielenia kilku odpowiedzi – miał miejsce przynajmniej jeden przypadek przemocy fizycznej, seksualnej lub psychicznej (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.



## Charakterystyka sprawców przemocy w dzieciństwie

- ▶ Sprawcami przemocy *fizycznej* w dzieciństwie są głównie osoby z rodziny. Ponad połowa kobiet, które doznały jakiejś formy przemocy fizycznej przed ukończeniem 15. roku życia, wskazała jako sprawcę ojca (55%), a niemal połowa wskazała na matkę jako na sprawcę (46%) (kobiety mogły wskazać co najmniej jednego sprawcę).
- ▶ Prawie wszyscy (97%) sprawcy przemocy seksualnej w dzieciństwie to mężczyźni. Co druga kobieta, która w dzieciństwie była ofiarą przemocy seksualnej, powiedziała, że sprawcą był mężczyzna, którego nie znała wcześniej.

## Formy przemocy fizycznej

- ▶ Około 22% wszystkich respondentek wskazało, że osoba dorosła w wieku co najmniej 18 lat „uderzyła ją otwartą dłońią lub boleśnie pociągnęła za włosy”. Większość kobiet mówiła, że coś takiego zdarzyło się co najmniej raz (16% wszystkich respondentek).

## Związek między przemocą w dzieciństwie i późniejszymi doświadczeniami

- ▶ Niemal jedna trzecia (30%) kobiet, które były ofiarami przemocy seksualnej w poprzednim lub obecnym związku, wspominała o przemocach seksualnych w dzieciństwie, w porównaniu z 10% kobiet, które nie były ofiarami przemocy seksualnej w poprzednim lub obecnym związku, ale wskazały na doświadczenie przemocy seksualnej w dzieciństwie (rysunek 6).

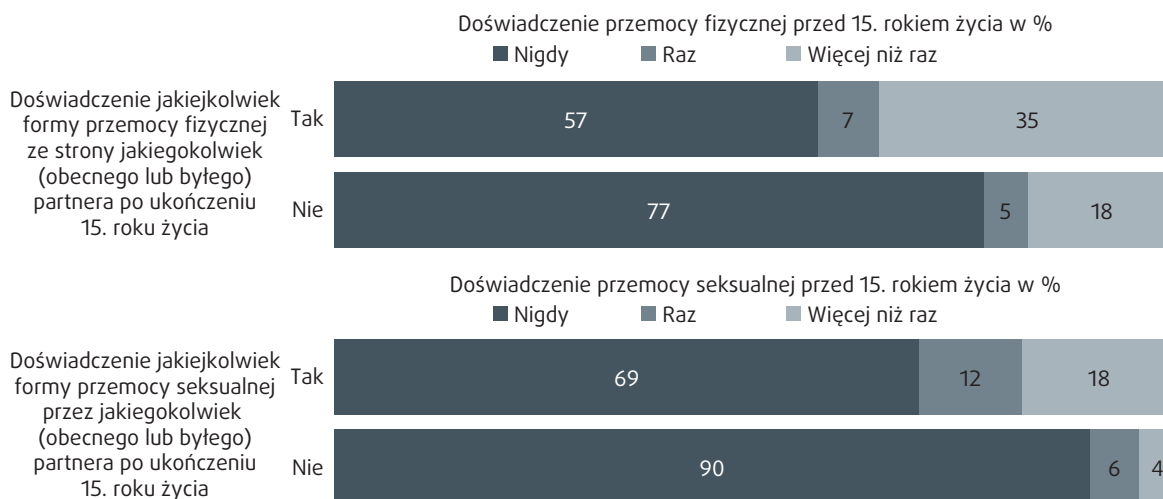
## Formy przemocy psychicznej

- ▶ Jedna na 10 kobiet (10%) wspominała, że w dzieciństwie była ofiarą przemocy psychicznej w rodzinie; 6% kobiet pamięta, że mówiono im, że nikt ich nie kocha. Była to najbardziej rozpowszechniona forma przemocy psychicznej spośród wymienionych w badaniu (zob. ramka 6).

## Narażenie dzieci na przemoc w rodzinie

- ▶ Ogółem 73% kobiet, które były ofiarami zdarzeń z użyciem przemocy ze strony swojego poprzedniego lub obecnego partnera, wskazywała, że mieszkające z nimi dzieci wiedziały o przemocach.

**Rysunek 6: Związek między przemocą fizyczną i seksualną przed ukończeniem 15. roku życia a doświadczeniami związanymi z przemocą fizyczną i seksualną ze strony partnera w późniejszym życiu (%)<sup>a</sup>**



Uwaga: a – spośród wszystkich kobiet (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

## 2.7. Obawa przed wiktymizacją i jej skutki

- ▶ Kobiety mające wysoki poziom lęku przed napaścią doświadczyły zazwyczaj także w swoim życiu przemocy fizycznej lub seksualnej.
- ▶ Jedna na pięć kobiet (21%) w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę w ramach badania obawiała się (przynajmniej) od czasu do czasu możliwości napaści fizycznej lub napaści na tle seksualnym.
- ▶ Kobiety najbardziej obawiały się ewentualnej napaści ze strony nieznanym – 15% kobiet obawiało się tego przynajmniej od czasu do czasu w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę.
- ▶ Spośród wszystkich badanych kobiet 7% wskazało, że w okresie 12 miesięcy przed przeprowadzeniem rozmowy obawiało się możliwości napaści fizycznej lub napaści na tle seksualnym ze strony byłego partnera.
- ▶ Nieco ponad połowa wszystkich kobiet w UE (53%) przynajmniej czasami unika pewnych sytuacji lub miejsc z obawy przed napaścią fizyczną lub napaścią na tle seksualnym (tabela 8). Dla porównania, jak wykazują badania całej populacji dotyczące przestępczości i wiktymizacji, poziom obaw

mężczyzn przed przestępczością i ich wpływ na ich życie jest generalnie niższy niż kobiet.

- ▶ W 28 państwach członkowskich UE 8% kobiet powiedziało, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę przynajmniej czasami nosiło przy sobie jakiś przedmiot do celów samoobrony.
- ▶ Młodsze kobiety bardziej niż starsze obawiają się napaści fizycznej lub napaści na tle seksualnym w miejscach publicznych, bardziej niż starsze kobiety obawiają się też napaści ze strony kogoś obcego.

## 2.8. Postawy i świadomość

Analizując wyniki badania, należy mieć na uwadze fakt, iż w społeczeństwach, w których przemoc ze strony partnera uważa się w dużym stopniu za sprawę prywatną, o przypadkach przemocy wobec kobiet nie mówi się raczej rodzinie ani przyjacielom i rzadko zgłasza się je policji.

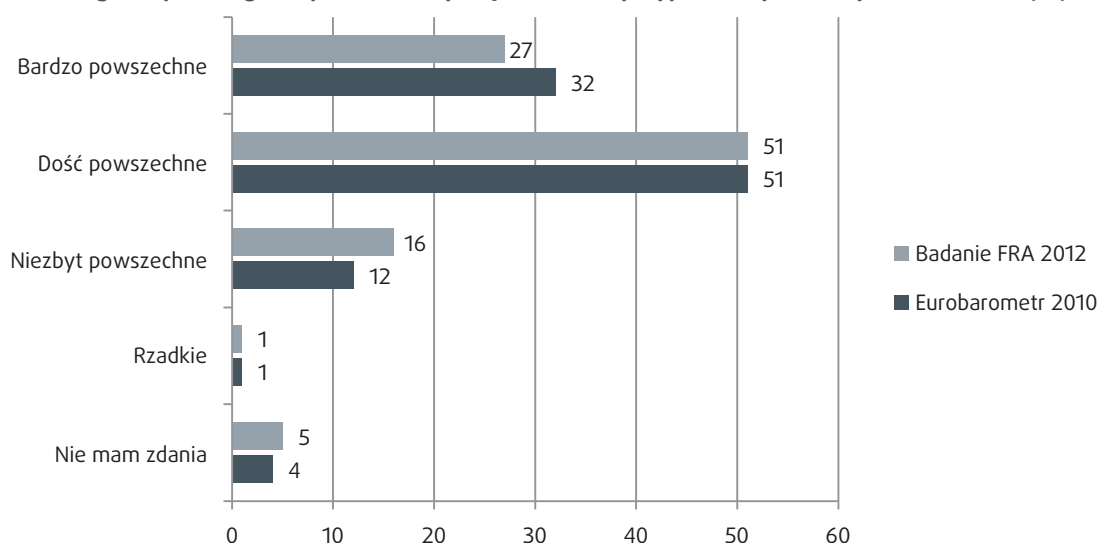
- ▶ Osiem na 10 kobiet (78%) w UE uważa, że przemoc wobec kobiet jest bardzo powszechnym lub dość powszechnym zjawiskiem w ich kraju (rysunek 7); na rysunku 8 pokazano podział na państwa członkowskie UE.

**Tabela 8: Kobiety, które przynajmniej czasami unikały pewnych miejsc lub sytuacji w okresie 12 miesięcy poprzedzających rozmowę z obawy przed napaścią fizyczną lub napaścią na tle seksualnym**

Sfera publiczna	%	n <sup>b</sup>
Unikanie opuszczania domu w pojedynkę	14	41 812
Unikanie pewnych ulic lub chodzenia do niektórych miejsc	37	41 818
Unikanie chodzenia do miejsc, w których nie ma innych ludzi	40	41 751
Sfera prywatna	%	n <sup>b</sup>
Unikanie otwierania drzwi mieszkania, gdy jest się samej w domu	31	41 822
Unikanie powrotów do domu z obawy przed tym, co może się tam wydarzyć	4	41 664
Unikanie bycia sam na sam z kolegą lub przełożonym w pracy	3	23 647
Przynajmniej jedno z powyższych	53	

Uwaga: a – wszystkie kobiety, które powiedziały, że unikają pewnych sytuacji lub miejsc „czasami”, „często” lub „zawsze”;  
b – wszystkie kobiety z wyjątkiem tych, które odmówiły odpowiedzi. W przypadku kategorii „Unikanie bycia sam na sam z kolegą lub przełożonym w pracy” wyniki oparte są na odpowiedziach wszystkich respondentek, do których to pytanie miało zastosowanie (czyli tych, które w okresie ostatnich 12 miesięcy pracowały z kolegami lub przełożonym).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.

Rysunek 7: Ogólne postrzeganie przez kobiety częstotliwości przypadków przemocy wobec kobiet (%)<sup>a, b, c</sup>

Uwaga: a – badanie FRA, spośród wszystkich respondentek (N = 42 002);

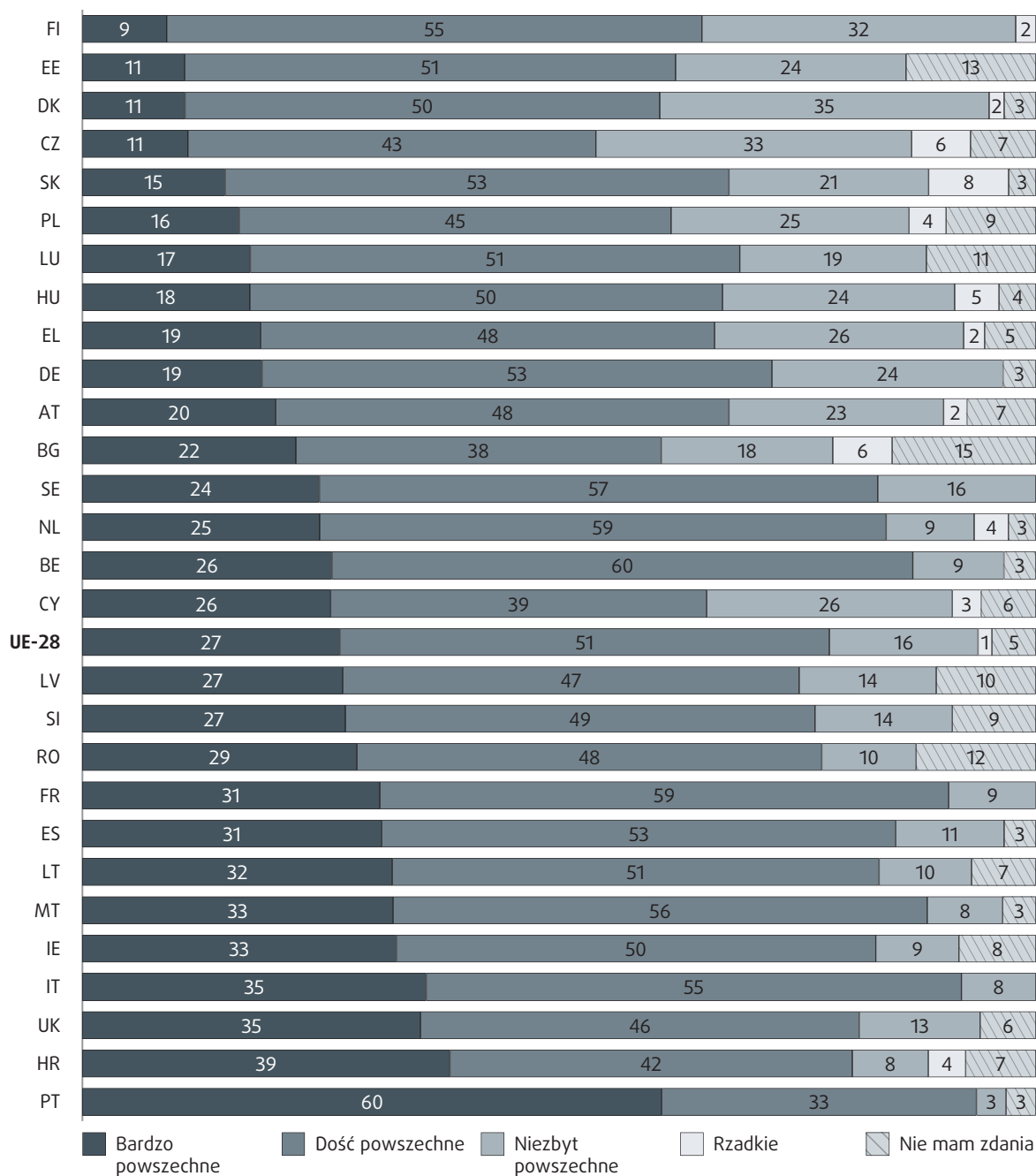
b – specjalny Eurobarometr 344 (2010), spośród wszystkich respondentek (n = 13 853);

c – pytanie w badaniu FRA dotyczyło „przemocy wobec kobiet ze strony partnerów, znajomych i nieznajomych”, natomiast pytanie Specjalnego Eurobarometru 344 dotyczyło „przemocy w rodzinie wobec kobiet”.

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012.; zbiór danych zgromadzonych w ramach Specjalnego EB „Przemoc w rodzinie wobec kobiet”, 2010 r.

- ▶ Średnio 39% kobiet w UE wskazało, że znają w kręgu swojej rodziny i przyjaciół inne kobiety, które są ofiarami przemocy w rodzinie. Co najmniej jedna na pięć kobiet (22%) zna kogoś w swoim obecnym lub poprzednim miejscu pracy lub nauki, kto był ofiarą przemocy ze strony partnera.
- ▶ Średnio co druga kobieta w UE wie o istnieniu przepisów prawa w dziedzinie ochrony przed przemocą w rodzinie i jej zapobiegania. Połowa badanych kobiet wskazała, że w ich kraju zamieszkania nie ma konkretnych przepisów prawa w sprawie przemocy w rodzinie albo że nie wiedzą, czy takie przepisy istnieją (rysunek 9).
- ▶ Średnio przynajmniej jedna na pięć kobiet (19%) w UE nie zna w swoim kraju żadnej ze służb wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, które były wymienione w kwestionariuszu.
- ▶ Średnio co druga kobieta w UE widziała kampanie dotyczące kwestii przemocy wobec kobiet lub słyszała ostatnio o nich.
- ▶ Niemal dziewięć na 10 kobiet (87%) zgodziłoby się, aby lekarze rutynowo zadawali pytanie o przemoc pacjentkom z określonymi obrażeniami.

**Rysunek 8: Postrzeganie przez kobiety częstotliwości występowania przemocy wobec kobiet w podziale na państwa członkowskie UE (%)<sup>a</sup>**

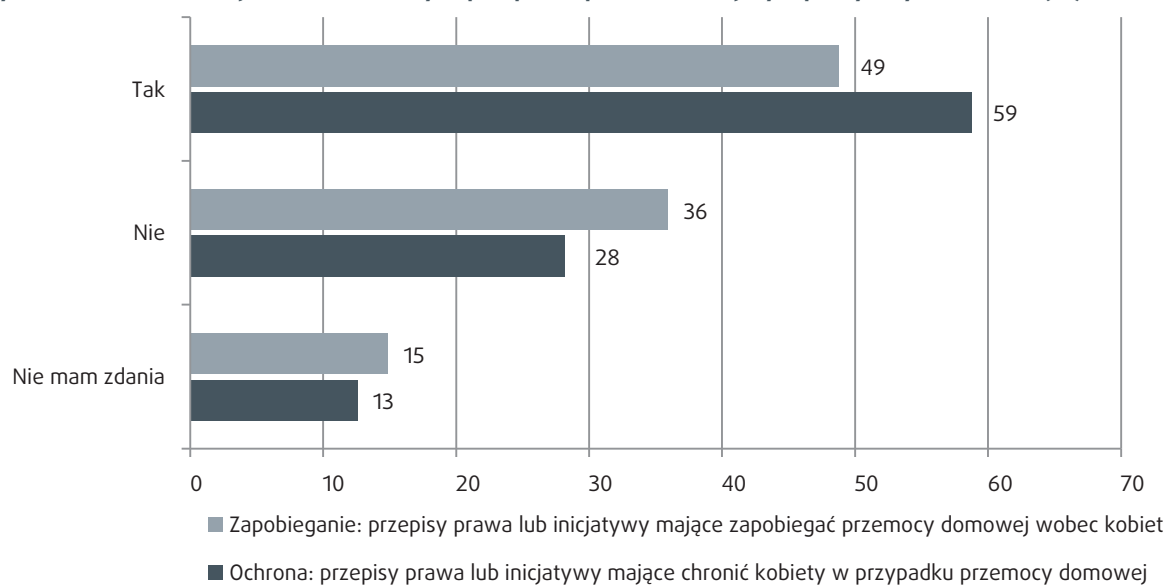


Uwaga: a – spośród wszystkich respondentek (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.



Rysunek 9: Poziom znajomości określonych przepisów prawa lub inicjatyw politycznych w UE-28 (%)<sup>a</sup>



Uwaga: a – spośród wszystkich respondentek (N = 42 002).

Źródło: Zbiór danych zgromadzonych w ramach badania FRA dotyczącego przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, 2012 r.



# Rozwiązania na przyszłość

Niniejsze badanie zapewnia UE i jej państwom członkowskim najbardziej wyczerpujący i obejmujący całą UE zbiór danych dotyczących przemocy wobec kobiet, który może posłużyć do przygotowania świadomych reakcji politycznych i działań w terenie.

Wnioski z badania FRA pokazują, że przemoc wobec kobiet stanowi powszechne, ale zbyt rzadko zgłaszane naruszenie praw człowieka w UE. FRA przygotowała szereg opinii, które zostały w skrócie przedstawione na początku tego sprawozdania. Zostały one omówione bardziej szczegółowo na końcu każdego rozdziału w oddzielnym sprawozdaniu dotyczącym najważniejszych wyników badania. Te opinie mają na celu wsparcie, w razie potrzeby, unijnych i krajowych decydentów we wprowadzaniu i wdrażaniu kompleksowych środków przeciwdziałania przemocy wobec kobiet ze względu na płeć oraz w reagowaniu na przypadki takiej przemocy.

Ogólne wnioski podsumowano poniżej. Zawierają one propozycje przyszłych strategii w zakresie reagowania na przemoc wobec kobiet i można je brać pod uwagę, analizując wyniki badania.

- Przyszłe strategie UE na rzecz równouprawnienia płci mogą wykorzystywać wyniki niniejszych badań w celu uwzględnienia kluczowych obszarów wzbudzających obawy w kontekście związanych z przemocą doświadczeń kobiet. Przykładami takich obszarów są nowe lub niedawno rozpoznane formy przemocy wobec kobiet, takie jak nękanie (stalking) czy dopuszczane się nadużyć za pośrednictwem nowych technologii, a także te aspekty związane z aktami przemocy, które kobiety niedostatecznie często zgłaszają policji i organizacjom wspierającym ofiary przestępstw.
- Biorąc pod uwagę skalę zjawiska przemocy wobec kobiet określoną na podstawie wyników badania i uwzględniając sytuację w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych UE po wdrożeniu programu sztokholmskiego, należy zapewnić uznanie przemocy wobec kobiet za przypadek naruszenia praw podstawowych w unijnych ramach reagowania na przestępstwa i przypadki wiktyimizacji wskutek przestępstw.
- Przepisy dyrektywy w sprawie ofiar przestępstw mają zastosowanie do wszystkich ofiar przestępstw i odnoszą się w szczególności do ofiar przemocy ze względu na płeć oraz innych ofiar podatnych na przestępstwa. Dyrektywa zapewnia solidną podstawę, dzięki której na poziomie państw członkowskich można opracowywać ukierunkowane działania służące zaspokojeniu potrzeb kobiet jako ofiar przemocy w zakresie wsparcia na rzecz ofiar i przeprowadzania interwencji w obszarze wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. W ramach przeprowadzanego przez Komisję Europejską przeglądu wdrażania dyrektywy można by ocenić, czy dyrektywa spełnia – w praktyce – potrzeby kobiet będących ofiarami przemocy i czy przyczynia się do ochrony przysługujących im praw.
- UE powinna rozważyć możliwość przystąpienia do Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska). Wspomniana konwencja stanowi obecnie najbardziej kompleksowy instrument regionalny dotyczący zjawiska przemocy wobec kobiet. Wyniki badania przeprowadzonego przez FRA powinny przyczynić się do ratyfikowania konwencji przez państwa członkowskie UE.
- Państwa członkowskie UE zachęca się do opracowywania konkretnych krajowych planów działań na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec kobiet, które powinny uwzględniać wyniki niniejszego badania w przypadku braku odpowiednich danych na szczeblu krajowym. Podmioty społeczeństwa obywatelskiego mające styczność z kobietami będącymi ofiarami przemocy powinny uczestniczyć w opracowywaniu planów działań, w celu zapewnienia, by plany te przyniosły praktyczne korzyści dla ofiar i były zrównoważone.
- W polityce UE w zakresie zatrudnienia, edukacji, zdrowia i technologii informacyjno-komunikacyjnych należy odnieść się do kwestii związanych z wpływem zjawiska przemocy wobec kobiet na wspomniane obszary. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w konkretnych interwencjach politycznych podejmowanych na szczeblu państw członkowskich oraz w krajowych planach działania dotyczących tych różnych obszarów.
- UE powinna zapewnić, by mechanizmy finansowania służące dalszemu prowadzeniu prac w ramach programu DAPHNE i innych programów, które w różnym stopniu przyczyniają się do zwiększania poziomu ochrony dzieci, młodzieży i kobiet przed różnymi formami przemocy, mogły zostać wykorzystane do zapewnienia dodatkowego wsparcia na rzecz badań i prac prowadzonych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego zajmujące się zjawiskiem przemocy wobec kobiet. W szczególności

należy zapewnić dodatkowe finansowanie na rzecz działań w obszarze przemocy wobec kobiet prowadzonych przez służby oferujące ukierunkowane usługi wspierania ofiar.

- Na szczeblu UE i na szczeblu państw członkowskich należy wzmocnić podejście do kobiet jako do ofiar przemocy ukierunkowane na dobro ofiary i zapewnienie ochrony przysługujących jej praw. W ostatnich latach w wielu państwach członkowskich odnotowano przypadki pozytywnych zmian w tym zakresie, związane m.in. z uznaniem aktów przemocy domowej lub przemocy w rodzinie za przestępstwa ścigane z urzędu, a nie za przestępstwa wymagające zgłoszenia przez osobę prywatną.
  - UE i państwa członkowskie powinny podkreślić swoje zaangażowanie na rzecz regularnego gromadzenia danych dotyczących różnych form przemocy wobec kobiet. Umożliwiłoby to zgromadzenie danych na potrzeby opracowania działań politycznych i działań podejmowanych w kontekście lokalnym. Wspomniany proces gromadzenia danych mógłby być wspierany przez Eurostat i odpowiednie grupy ekspertów funkcjonujące w jego ramach i mógłby być wykorzystywany do przekazywania danych właściwym organom monitorującym ONZ i Rady Europy, a także Europejskiemu Instytutowi ds. Równości Kobiet i Mężczyzn.
- Należy rozwijać polityki i plany działania UE i państw członkowskich w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet na podstawie informacji przedstawionych bezpośrednio przez kobiety na temat ich doświadczeń związanych z przemocą. Dane na temat doświadczeń kobiet związanych z przemocą należy gromadzić niezależnie od danych administracyjnych i danych gromadzonych przez wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych, ponieważ te ostatnie nie obejmują większości niezgłoszonych przypadków wiktymizacji. UE i państwa członkowskie powinny wspierać i finansować badania, podejmując wspólne wysiłki na rzecz ujawnienia informacji na temat skali i charakteru przemocy, której doświadczają kobiety. Wspomniane badania można powtarzać co kilka lat, aby badać zmiany zachodzące w miarę upływu czasu.



# Badanie w pigułce

Badanie FRA dotyczące przemocy wobec kobiet – oparte na bezpośrednich rozmowach z 42 tys. kobiet – jest obecnie najbardziej wyczerpującym badaniem w Unii Europejskiej i na świecie poświęconym doświadczeniom kobiet związanym z przemocą.

Mając na uwadze, że oficjalne mechanizmy gromadzenia danych nie odzwierciedlają prawdziwego zakresu i charakteru przemocy wobec kobiet, wiele instytucji oraz organizacji krajowych i międzynarodowych kilkakrotnie apelowało o zebranie danych dotyczących tego konkretnego przypadku łamania praw człowieka. Dzięki opublikowaniu wyników badania FRA, UE i państwa członkowskie po raz pierwszy dysponują ogólnoeuropejskimi, porównywalnymi danymi, na podstawie których można formułować strategie polityczne i podejmować konkretne działania przeciwko przemocy wobec kobiet.

## Dlaczego FRA przeprowadziła badanie dotyczące przemocy wobec kobiet?

FRA opracowała badanie na wniosek hiszpańskiej prezydencji Rady UE w 2010 r., jak również Parlamentu Europejskiego, aby zebrać porównywalne dane na temat przemocy wobec kobiet ze względu na płeć.

## Kto brał udział w badaniu?

W każdym państwie członkowskim UE w badaniu wzięło udział przynajmniej 1500 kobiet – od 1500 badanych w Estonii do 1620 w Czechach – z wyjątkiem Luksemburga, gdzie rozmowy przeprowadzono z 908 kobietami.

Badanie było adresowane do populacji kobiet w wieku 18–74 lata, mieszkających w UE i posługujących się przynajmniej jednym z języków urzędowych kraju zamieszkania. Wszystkie respondentki wybrano losowo, a wyniki badania są reprezentatywne zarówno na poziomie UE, jak i krajowym.

## W jaki sposób badanie zostało przygotowane i przeprowadzone?

FRA przeprowadziła konsultacje na temat planu badania i zagadnień, które miały obejmować kontakty z kluczowymi osobami odpowiedzialnymi za wyznaczanie kierunków polityki, praktykami, badaczami oraz specjalistami w dziedzinie badań.

Projekt pytań zawartych w badaniu przetestowano w sześciu państwach członkowskich UE: w Finlandii, Niemczech, na Węgrzech, we Włoszech, w Polsce i Hiszpanii. Wyniki wstępnego badania miały wpływ na opracowanie ostatecznej wersji kwestionariusza do badania we wszystkich 28 państwach członkowskich UE.

Wszystkie rozmowy były przeprowadzane w cztery osoby przez ankieterki w domach respondentek. Zastosowano standardowy kwestionariusz, który został opracowany przez FRA na podstawie ustalonych narzędzi badawczych i przetłumaczony na główne języki używane w państwach członkowskich UE. Ankieterki wypełniały kwestionariusz odręcznie w wersji papierowej (PAPI) lub w wersji elektronicznej (CAPI), korzystając z laptopa. Wszystkie wywiady odbyły się w okresie od kwietnia do września 2012 r.

Badaniami terenowymi zarządzała Ipsos MORI, duża międzynarodowa firma badawcza, działająca w partnerstwie z HEUNI (Europejski Instytut Zapobiegania i Kontroli Przemocy, afiliowany przy ONZ) i UNICRI (Międzyregionalny Instytut ONZ ds. Badań nad Przemocą i Wymiarom Sprawiedliwości). Ogólnym zarządzaniem projektem zajmował się personel FRA.

## O co pytano w badaniu?

Badanie obejmowało osobiste doświadczenia kobiet związane z przemocą fizyczną i seksualną, przemocą psychiczną ze strony partnera, molestowaniem seksualnym i nękaniami. Większość pytań dotyczyła doświadczeń kobiet od ukończenia przez nie 15. roku życia, ale w kwestionariuszu znalazł się też zestaw pytań o doświadczenia kobiet z przemocą w dzieciństwie – przed ukończeniem 15. roku życia – w sytuacjach, w których uczestniczyli dorośli sprawcy. Badanie obejmowało też pytania o opinie i poglądy kobiet dotyczące przemocy wobec kobiet i przemocy w rodzinie.

Pytania kwestionariusza dotyczyły przypadków przemocy ze strony partnerów i innych sprawców. Kobietom zadawano też pytania dotyczące ich wieku,

wykształcenia i zatrudnienia, co może być wykorzystane do bardziej szczegółowej analizy współczynników i czynników zagrożenia wiktymizacją.

Podczas badania wszystkim kobietom zadawano te same pytania, przetłumaczone na języki państw członkowskich.

Więcej szczegółów na temat przygotowania i monitorowania badań terenowych można znaleźć w pełnym sprawozdaniu technicznym z badania na stronie: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report>.



FRA – Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej

**Przemoc wobec kobiet: Badanie na poziomie Unii Europejskiej**

Wyniki badania w skrócie

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej

2014 – 44 s. – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9239-390-8

doi:10.2811/61555

Wiele innych informacji na temat Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej jest dostępnych w internecie. Można do nich dotrzeć poprzez stronę internetową FRA: [fra.europa.eu](http://fra.europa.eu).

## JAK OTRZYMAĆ PUBLIKACJE UE

**Publikacje bezpłatne:**

- jeden egzemplarz:  
w UE Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)
- kilka egzemplarzy (lub mapy, plakaty):  
w przedstawicielstwach Unii Europejskiej ([http://ec.europa.eu/represent\\_pl.htm](http://ec.europa.eu/represent_pl.htm))  
w delegaturach Unii Europejskiej w krajach poza UE ([http://eeas.europa.eu/delegations/index\\_pl.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/index_pl.htm))  
kontaktując się z Europe Direct ([http://europa.eu/europedirect/index\\_pl.htm](http://europa.eu/europedirect/index_pl.htm))  
lub dzwoniąc pod numer 00 800 6 7 8 9 10 11 (numer bezpłatny w całej UE) (\*)

(\*) Informacje są udzielane nieodpłatnie, większość połączeń również jest bezpłatna (niektórzy operatorzy, hotele lub telefony publiczne mogą naliczać opłaty).

**Publikacje płatne:**

- w UE Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)

**Płatne subskrypcje:**

- u dystrybutorów Urzędu Publikacji Unii Europejskiej  
([http://publications.europa.eu/others/agents/index\\_pl.htm](http://publications.europa.eu/others/agents/index_pl.htm))

**HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION**

Przemoc wobec kobiet podważa najważniejsze podstawowe prawa kobiet, takie jak prawo do godności, dostępu do wymiaru sprawiedliwości i równości płci. Na przykład jedna kobieta na trzy doświadczyła przemocy fizycznej lub seksualnej po ukończeniu 15. roku życia; jedna kobieta na pięć doświadczyła uporczywego nękania (stalking); co druga kobieta doświadczyła co najmniej jednej formy molestowania seksualnego. Wyłania się tu obraz rozległego znęcania się, które wpływa na życie wielu kobiet, lecz które jest zbyt rzadko zgłaszane władzom. Skala przemocy wobec kobiet nie znajduje zatem odzwierciedlenia w oficjalnych danych. To badanie FRA jest pierwszym tego rodzaju badaniem na temat przemocy wobec kobiet przeprowadzonym w 28 państwach członkowskich Unii Europejskiej. Wykorzystano w nim rozmowy z 42 tys. kobiet z całej UE, które pytano o doświadczenia w zakresie przemocy fizycznej, seksualnej i psychicznej, w tym o akty przemocy ze strony partnerów (przemoc domowa). W badaniu ujęto również pytania dotyczące uporczywego nękania (stalking), molestowania seksualnego oraz roli nowych technologii w doświadczeniach związanych ze znęcaniem się. Ponadto znalazły się w nim pytania dotyczące doświadczeń z przemocą w dzieciństwie. Na podstawie szczegółowych ustaleń FRA sugeruje obranie pewnych kierunków działań w różnych obszarach dotkniętych zjawiskiem przemocy wobec kobiet, które wychodzą poza wąski zakres prawa karnego, w tym w obszarach zatrudnienia i opieki zdrowotnej oraz nowych technologii.



Urząd Publikacji

**FRA – AGENCJA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ**

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wiedeń – Austria

Tel: +43 158030-0 – faks: +43 158030-699

fra.europa.eu – info@fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

ISBN 978-92-9239-390-8



9 789292 1393908